

CONTRA

nr 3 1981 årg 7 5:-

**Andrej Sacharov
-brev från Gorkij**

NICARAGUA

CONTRA

För frihet - mot socialism

oberoende borgerlig tidskrift
ISSN 0347-6472
Contra-Tryck, Stockholm 1981

Utgivning

Contra utkommer med sex nummer per år. Nästa nummer utkommer i juni.

Ansvarig utgivare

Christer Arkefors

Adresser

Box 6082, 102 32 Stockholm.
Telefon 08-39 66 81. Vi har ingen fast telefontid. Telefonsvarare är inkopplad när redaktionen är obemannad.

Box 426, 701 06 Örebro.

Prenumeration

32 kronor per år.
Postgiro 85 95 89-4.
Bankgiro 261-2638.

Finland:

32 mark per år.
Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge:

40 norska kronor per år.
Norskt postgiro 1 99 82 77.

Redaktion

Claes Almgren
Christer Arkefors
Carl G. Holm
Géza Mólnár
Benny Rung

Övriga medarbetare

Robert Ask, Anders Fjällström, Donald Jansson, Bertil Lindblom, Åke Malmquist, Roger Söderqvist och Alvar Wallentin.

Utlandskorrespondenter:

Allan C. Brownfeld, Washington.
Harry Jones, London.
Robert Champlin, Toronto.
Per Danielsen, Oslo.

För ej signerat material svarar redaktionen.

Presslagd 1981-04-14

CONTRA-NYTT

Nancy och Ronald Reagan

Vi har importerat ett trevligt vykort med Nancy och Ronald Reagan. Vi hoppas att det skall uppskattas av våra läsare. Vi säljer vykortet i buntar om 5st till ett pris av 10:- per bunt.

Postverket

Vi får nästan intrycket att Postverket lagt upp sin portohöjning för att speciellt komma åt Contra. Normalportot höjs med 10% från 1:50 till 1:65. Men den vanligaste försändelsen från Contra är (förutom masskorsband med tidningar) B-trycksak mellan 200 och 300 g. Där blir höjningen 370%! Från 1:70 till 8:-. Vi tvingas därför kraftigt höja våra porto- och expeditionsavgifter från den 1 juni. Tidigare har vi schablonmässigt tagit ut 2:- per försändelse, nu tvingas vi höja fyrdubbla detta (höjning med 300%) till 8:-. Och då får vi ändå bjuda på de 30 öre som vi tidigare normalt fått över för kuvert och andra omkostnader.

Vi vill rekommendera våra kunder att göra beställningar innan den 1 juni, och efter detta datum satsa på färre med större beställningar.

Nya klistermärken

Vi arbetar med en ny serie klistermärken, som vi tänkt oss kunna presentera i nästa nummer. Avsikten är att låta trycka upp en karta med olika gummerade klistermärken. Kartan kommer bli att innehålla märket "Kommunismen hotar din frihet", som är slutsålt sedan en tid. Men ytterligare ett antal märken kommer att ingå på samma karta.

Uppmarschen

Vi omnämnde redan i föregående nummer Hans Graf Huyns bok *Uppmarschen*. När detta skrives finns boken i korrektur. Boken är skriven av en ledamot av västtyska Förbundsdagens utrikesutskott, och svenska experter som läst den tyska upplagan försäkrar att boken är mycket initierad när det gäller sovjetisk underminering av västerlandet.

Extra stöd

Som framgår av artikel på annan plats i detta nummer behöver Contra nu extra stöd för att överleva. Vi hoppas att Du är beredd att göra Din insats för att rädda Contra, och möjliggöra de projekt som vi redogjort för ovan. Vi väddar denna gång om ett speciellt extra bidrag från alla prenumeranter på 43:-, men vi tar tacksamot emot större belopp.

Våra källor

Här skall vi kortfattat presentera ytterligare en av de utländska källor som vi använder oss av för att finna information om utvecklingen i utlandet.

Express utges i Helsingfors. Börjar man läsa i ena änden är tidningen på svenska. Vänder man upp och ner på tidningen och börjar i andra änden är tidningen på finska. Den svenskspråkiga delen brukar innehålla mellan 4 och 8 sidor i kvällstidningsformat. Tidningen är närliggande det lilla oppositionspartiet Konstitutionella högerpartiet, som f.n. saknar riksdagsrepresentation, men sitter i en rad kommunalfullmäktige och vid nästa riksdagsval bör ha en rimlig chans att återigen få in någon eller några riksdagsmän, som kan opponera sig mot Finlands undfallande politik gentemot ryssarna. Tidningen utkommer nio gånger per år och ger en värdefull inblick i finländsk politik, som dessutom kompletteras med en hel del utländskt material. Redaktören heter Ove Ohlström och en prenumeration kostar 25 mark. Adress: Unionsgatan 10A, SF-00130 Helsingfors 13, Finland.

Beställningsedel

Här är **Contras** aktuella sortiment med böcker, märken m m. Nytt för denna gång är vykortet med Nancy och Ronald Reagan. Observera att beställningar som vi hinner expediera innan månadsskiftet maj/juni blir billigare – då ökar portot till mer än det fyrdubbla!

Contra

- ... Contra, äldre nr, per styck 5:-
- ... Contra, prenumeration 32:-

Affischer

- ... Solzjenitsyn/Sacharov 24:-
- ... Churchill 24:-
- ... Sovjet ut ur Östeuropa 9:-
- ... Contra gratis

LP-skivor

- ... Så'nt som får mig att ilska till 39:-
- ... En sång om friheten 45:-

T-shirts

- ... "Sverige fritt från socialism" 39:-
- ... Sverige-Amerika-tröjan 39:-
- ... "Frihet för Östeuropa" 29:-
- ... Contra-tröjan 29:-

Storlekar: 140cl, 150cl, 160cl, XS, S, M, L, XL, XXL och XXXL.

Klisteretiketter

- ... Sverige fritt från socialism, 7st 3:-
- ... Med USA för frihet, 10st 3:-
- ... Prag 1968 2:-

Rockslagsmärken

- ... Nej till kommunism 4:-
- ... Sverige-Amerika-märke 4:-
- ... Svenska flaggan 4:-
- ... Stoppa Vänsterextremismen 4:-

Vykort

- ... Nancy&Ronald Reagan, 5st 10:-

Bildekalor

- ... "Sverige fritt från socialism" 10:-
- ... "Friheten är värd att försvara" 10:-

Nyckelring

- ... Svenska flaggan 5:-

Böcker

- ... Amnesty: Kina-rapport 31:-
(bokklubbpris 26:-)
- ... Anger: Raoul Wallenberg 70:-
(bokklubbpris 59:-)
- ... Barron: KGB 63:-
(inbunden 73:-)
- ... Barron&Paul: Kambodja 29:-
(bokklubbpris 19:-)
- ... Beckmann: Kärnkraft 33:-
(bokklubbpris 15:-)
- ... Braw & Rönnow: Nordkalotten 33:-
(bokklubbpris 28:-)
- ... Carlsson: Jag var fånge i Sovjet 37:-
(bokklubbpris 33:-)
- ... Cosgrave: Margaret Thatcher 47:-
(bokklubbpris 37:-)
- ... Demokrati på avvägar 33:-
(bokklubbpris 28:-)
- ... Golendorf: Kuba 66:-
(bokklubbpris 55:-)
- ... Hane: Våra barn 25:-
(bokklubbpris 22:-)
- ... Holmberg m fl: Östeuropa 39:-
(bokklubbpris 34:-)
- ... Häggman: Terrorismen 46:-
(bokklubbpris 39:-)
- ... Häggman & Skard: Kommunismen 40:-
(bokklubbpris 35:-)
- ... Johnson: Samhällets fiender 59:-
(bokklubbpris 49:-)
- ... Johnsson: Dessa förföljda 44:-
(bokklubbpris 38:-)
- ... Lepage: imorgon kapitalism 19:-
(bokklubbpris 16:-)
- ... Leys: Kinesiska skuggbilder 49:-
(bokklubbpris 43:-)
- ... Nixon: Det verkliga kriget 59:-
(bokklubbpris 48:-)
- ... med Nixons namnteckning, tillägg 31:-
- ... Rand: De levande (roman) 59:-
(bokklubbpris 49:-)
- ... Sanden: Eva – agent för KGB 45:-
(bokklubbpris 40:-)
- ... Strauß: Uppror i Öst 20:-
(bokklubbpris 18:-)
- ... Tyranniets triumf 3:-
- ... Walker: Kina 5:-
- ... Vittnen från Gulag 25:-

Medlemskap i Bokklubben Frihetsforum.
Ange samtidigt första bokval.

Häfte

- ... Elva minuter för ett Nobelpris (om marknadsekonomin) gratis

Beställ så här:

1) *Postgiro*. Sätt in beloppet på postgirokonto 85 95 89-4 (i Finland finländskt postgirokonto 1125 82-9, i Norge norskt postgirokonto 1 99 82 77). Eller svenskt bankgiro 261-2638. Ange på talongen önskade artiklar. Porto- och expeditionskostnad per beställning 2:-. *Efter 1981-06-01 p gr a höjda porton 8:-.*

2) *Check*. Sänd beställningsedeln till Contra, Box 6082, 102 32 Stockholm tillsammans med en check ställd på Stiftelsen Contra. Porto- och expeditionskostnad per beställning kr 2:-. *Fr o m 1981-06-01 blir avgiften 8:- p gr a höjda portokostnader.*

3) *Postförskott*. Skicka in beställningsedeln till Contra, Box 6082, 102 32 Stockholm. Vi sänder varorna mot postförskott. Porto- och expeditionskostnad per beställning 8:-. *Fr o m 1981-06-01 13:- p gr av höjda portokostnader.*

Beställningar över 100:- levereras utan porto- och expeditionsavgift.

Angivna priser gäller även i finska mark. Norska kronor omräknas efter kursen 1:25.

Betalningssätt:

- Postgiro Check/kontanter
 Postförskott

Anges ej betalningssätt skickas beställningen automatiskt som postförskott.

Prisändringar

Prislistan gäller fr o m 1981-04-20. Reservation för prisändringar som träder i kraft när ny prislista utkommer. Priserna gäller inklusive 23,46% mervärdesskatt. Vid eventuell momsändring justeras priserna till närmaste hela krona.

*Stiftelsen Contra, Box 6082, 102 32 Stockholm
Telefon 08-39 66 81.*

(Ibland har vi telefonsvarare. Lämna ett meddelande, så ringer vi upp).

.....
Namn

.....
Adress

.....
Ortsadress

Brev från Andrej Sacharov i exil i Gorkij

Nobelpristagaren Andrej Sacharov har av de sovjetiska myndigheterna förvisats till staden Gorkij. Gorkij är stängd för utlänningar. Sacharovs hustru Elena har fört denna artikel av sin make till Moskva, varifrån den har smugglats till Väst.

Jag skulle vilja samla tankar om några problem som bekymrat mig och diskutera hur jag upplever dem här i Gorkij, en stad som är stängd för utlänningar, djupt in i Sovjetunionen. Där bor jag nu under intensiv övervakning av KGB.

Världsproblemen

Under 1960- och 1970-talen utnyttjade Sovjetunionen sin växande ekonomiska och vetenskapligt-tekniska styrka för att genomföra en grundläggande omläggning och utbyggnad av vapenarsenalerna. Både kvantitet och kvalitet på robotar och kärnvapen som utvecklats tidigare höjdes kraftigt, liksom för andra nya system inom den militära teknologin. Transportfordon för världens största landbaserade armé, det senaste i stridsvagnar och flygplan, stridshelikoptrar, eldlednings-system, kommunikationssystem, atomubåtar, snabba bärplansbåtar och mycket annat.

En avgörande förändring har inträtt i världens styrkebalans, och denna förändring förstärks. Det är sant, naturligtvis, att utvecklingen av ny teknologi och en ökning av antalet vapen, inte har varit begränsad till Sovjetunionen. Det är en ömsesidigt utvecklande process i flertalet teknologiskt utvecklade länder. Särskilt i USA har utvecklingen drivits på en högre teknologisk nivå och detta har skapat oro i Sovjetunionen.

Men för att göra en korrekt bedömning av situationen är det nödvändigt att beakta de speciella förhållandena i Sovjetunionen — ett slutet totalitärt samhälle med en till stor del militariserad ekonomi och en byråkrati med centraliserad kontroll; allt detta gör landet än farligare. I mer demokratiska samhällen underkastas varje steg i uppbyggnaden offentlig budgetgranskning och politisk granskning. I Sovjetunionen fattas alla beslut av denna typ bakom lyckta dörrar och världen får kännedom om dem bara när man ställs inför fullbordat faktum. Än mer illavarslande är förhållandet att detta också gäller utrikespolitiken, som innefattar frågor som rör krig och fred.

Samtidigt som ändringen i styrkebalansen ägde rum — men inte enbart på grund av denna balansförändring — skedde en dold och öppen sovjetisk expansion på nyckelområden i strategiskt och ekonomiskt avseende. Sydostasien (där Vietnam användes som ställföreträdare) och Angola (med Kuba som

ställföreträdaren), Etiopien och Jemen är några av exemplen. Invasionen av Afghanistan kan vara ett nytt och farligare steg i denna expansion. Invasionen som skedde mot bakgrund av tragedin i Teheran, och som möjligen hade några okända kopplingar till denna, skapade spänningar i världen och hindrade förhandlingarna om nedrustning och avslutandet av andra konflikter. Invasionen gjorde det omöjligt för den amerikanska kongressen att ratificera SALT II-avtalet, som är av så stor betydelse för världen.

Åtskilliga månader tidigare hade Sovjet hemma släppt loss och utomlands initierat en demagogisk kampanj mot USA:s och NATO:s planer på genomföra en modernisering av robotstyrkorna i Europa — något som man var i akut behov av. Detta vid en tidpunkt när Sovjetunionen redan har genomfört en sådan modernisering och har hindrat (tillfälligt enbart, hoppas jag) samtalen om begränsningar av medeldistanskärnvapenrobotar. Wien-förhandlingarna om nedrustning i Europa befinner sig också i en ömklig situation, vilket likaledes till största delen är Sovjetunionens fel.

Trots allt som inträffat känner jag att frågan om krig eller fred och nedrustning är så väsentlig att den måste ges högsta prioritet även under de svåraste betingelser. Det är ett måste att alla tänkbara metoder används för att lösa dessa problem och lägga grunden för ytterligare framsteg. Angelägnast är försöken att undvika kärnvapenkrig, som är den största faran som hotar världen idag. Alla ansvarsfulla folks mål sammanfaller i det hänseendet, och det innefattar, hoppas och tror jag, de sovjetiska ledarna — trots deras farliga expansionistiska politik, trots deras cynism, dogmatiska inställning och brist på självförtroende, som ofta hindrar dem från att driva en mer realistisk inrikes- och utrikespolitik.

Därför hoppas jag att när den nuvarande krisen i de internationella förbindelserna lättar något, den är huvudsakligen förorsakad av Sovjets invasion i Afghanistan, så kommer det att ske ett återupplivande av ansträngningarna bakom SALT II, ett teknologiskt progressivt avtal, som utgör den avgörande grunden för SALT III. Jag hoppas också att det kommer att göras nya ansträngningar vad avser medeldistanskärnvapenrobotar och taktiska vapen, liksom när det gäller en reduktion av "vanliga" vapen i Europa.

Förhandlingar om nedrustning är möjliga bara från en utgångspunkt av strategisk balans. Väsländerna måste göra allt som är nödvändigt för att upprätthålla denna balans, eller på några områden för att återvinna den — de får inte låta sig själva bli offer för utpressning och demagogi, som i kampanjen mot de amerikanska robotarna i Europa.

Av lika stor vikt är en fredlig lösning av "varma" konflikter. Sovjets invasion av Afghanistan fördömdes av 104 länder, men kriget fortsätter där och det syns inget slut på det. Ekonomiska och politiska sanktioner är utomordentligt viktiga, de kan hjälpa till att stärka de mer ansvarigas och odogmatiskas ställning i den sovjetiska ledningen.

Det är av största vikt att kräva ett tillbakadragande av de sovjetiska trupperna från Afghanistan. Jag hoppas att ett tillbakadragande av trupperna skall bli möjligt — om inte nu, så kanske senare — på en grundval av garantier om neutralitet, med FN-trupper eller trupper från neutrala muslimska länder i landet, något som skulle kunna underlätta för Sovjet att rädda ansiktet.

Sovjets "krav" att den utländska inblandningen skall upphöra är ren demagogi, eftersom det inte finns någon sådan inblandning. I allmänhet förs den sovjetiska propagandan nu på en rå "militär" nivå. TV-program visar exempelvis påstådda beslag av "amerikanska" granater som innehåller nervgas. På granaterna är målat med stora vita bokstäver "Made in USA". Allt detta är uppenbarligen avsett att leda bort alla liknande anklagelser om liknande operationer från den sovjetiska armén.

Konflikten i Mellersta östern har dragit ut i årtionden. Det huvudsakliga hoppet om en lösning är en utveckling av tankarna i Camp David, så att det förflutna problem och tragedier inte förs vidare till framtiden. Det är mycket viktigt att palestinierna intar en åsikt där de erkänner Israel, fördömer terroristiska guerilla-metoder och vägrar att vara pjäser åt dem som levererar vapnen. Det finns ännu inga tecken på att man är beredd att gå i den riktningen.

Israel, tycks det mig, skulle visa mer återhållsamhet, särskilt när det gäller bosättningar på ockuperat område. Mellersta östern-krisen kan bara lösas inom ramen för de allmänna världsproblemen. Därför tycker jag att USA:s medlingsarbete är av yttersta vikt.

I november 1979 skrev jag till Leonid Brezjnev, ordförande i Högsta sovjets presidium, och vädjade till honom att hjälpa till att garantera oavbrutna livsmedelsleveranser till Kambodjas svältande folk, där hungersnöden är en konsekvens av den avsatta Pol Pot-regimens brott, och kriget. Detta problem, liksom problemet med flyktingarna från Vietnam, Kambodja, Etiopien och andra länder, är lika kritiskt som någonsin tidigare.

Nu har vi också problem med flyktingar från Kuba och Afghanistan. Att rädda människor måste sättas före alla militära och politiska överväganden och före den nationella prestige.

Världens uppmärksamhet måste riktas mot många andra problem, som nu i huvudsak vilar på USA — ekonomisk och teknologisk hjälp till u-länderna, hjälp till flyktingar och svältande och allmänt ekonomiskt, ideologiskt och militärt motstånd mot totalitarismens expansion.

Västerländsk enighet är en av de viktigaste förutsättningarna för internationell säkerhet, en enighet som kommer att främja motståndet och till slut leda till ett närmande och en konvergens mellan systemen, och därmed till att undvika en termionukleär katastrof.

Problem i väst

Ett totalitärt system driver sin politik från ett enda centrum — diplomati, information och desinformation, inom och utom landet, utrikeshandel, turism, vetenskapligt-teknologiskt utbyte, ekonomiskt och militärt bistånd för befrielse- (ett ord som ibland måste användas med citationstecken) rörelser, satellitländernas utrikespolitik och alla sorters underjordisk verksamhet — allt detta samordnas från ett enda centrum. Särskild uppmärksamhet måste här ägnas den underjordiska verksamheten, eftersom man är benägen att glömma saker om de inte sätts direkt framför ögonen. Väst och u-länderna är fulla med medborgare som genom sin ställning kan främja sovjetiskt inflytande och expansionistiska mål.

En del av dem motiveras av tankar som åtminstone förtjänar att diskuteras. När allt kommer omkring är Sovjetunionen ett ideologiskt epicentrum, och den kommunistiska ideologin är inte, inte heller i Kina, ett fullständigt bedrägeri, inte en fullständig villfarelse. Den växte fram ur en strävan efter sanning och rättvisa, på samma sätt som andra religiösa, etiska och filosofiska system. Dess svaghet, dess misslyckanden och förfall — som var tydligt redan från början — representerar ett komplext historiskt, vetenskapligt och psykologiskt fenomen som kräver en separat analys.

Det finns andra bland dessa människor som handlar "progressivt" eftersom de menar att de tjänar på det, att de får prestige eller att det är modernt.

En tredje kategori består av naiva och dåligt informerade eller indifferentia människor, som sluter sina ögon och öron inför den bittra sanningen och som ivrigt sväljer den söta lögnen.

Slutligen finns det en fjärde grupp — människor som har "köpts" i ordets mer direkta bemärkelse, men inte alltid med pengar. Denna grupp inkluderar några politiker, affärsmän, åtskilliga författare och journalister, regeringsrådgivare och chefer i press och TV. Framförallt utgör de en inflytelserik grupp.

Jag kan inte låta bli att berätta om en händelse som berörde min hustru och mig. Två ledande och inflytelserika amerikanska vetenskapsmän kom till Sovjetunionen för att delta i en konferens. De fick kuvert som innehöll pengar för personliga utgifter. Av

artighet och förlägenhet ansåg de att de inte kunde tacka nej till pengarna. Så i förvirringen gav de pengarna till oss och bad oss att förmedla dem till vetenskapsmän som hade förlorat sina arbeten. Vi vet inte hur många liknande händelser som inträffat).

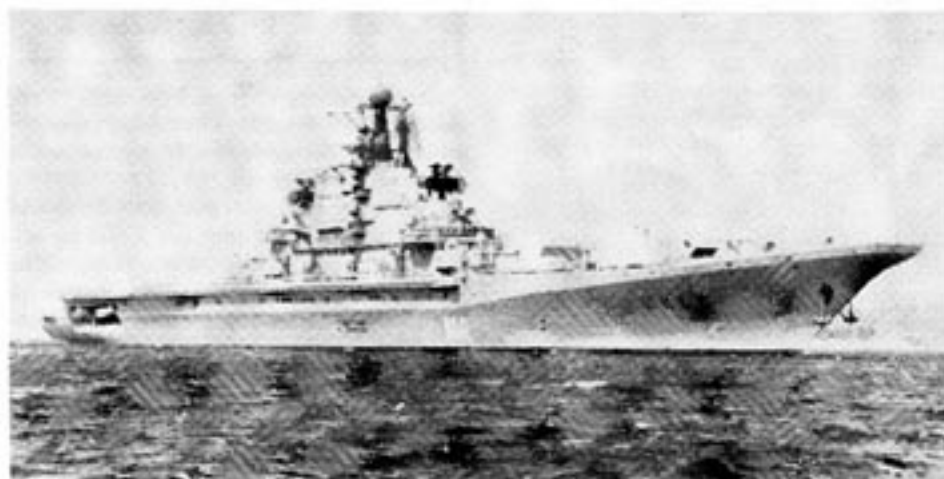
Naturligtvis finns det många spioner, hemliga agenter och organisatörer av sabotage. Det är sant även för andra länder än Sovjet, men ett totalitärt system har särskilda möjligheter. Särskilt vill jag peka på att man inte kan avvisa vissa författares anklagelser om förbindelser mellan KGB och den internationella terrorismen. Frånvaron av direkta bevis om sådana förbindelser och oro för att ytterligare fördjupa spänningen, gör att regeringarna i väst är obenäga att titta djupare på denna känsliga fråga.

Samordning mellan alla enheter är en av det totalitära systemets fördelar i dess offensiva hot mot den pluralistiska västvärlden. Vad kan väst göra för att möta detta hot? I ett historiskt perspektiv, under fredlig och ordnad

har våra egna problem."

Jag är oförmögen att bedöma hur vitt spridd en sådan åsikt är. Enligt min mening är den mycket skadlig. För kort tid sedan gjorde Günter Grass och tre andra författare ett uttalande i denna anda. Den sovjetiska pressen citerade vällustigt uttalandet och förlät författarna alla tidigare "synder". Anti-amerikanismen hos vissa företrädare för den västeuropeiska intelligentskan skulle bara vara roande, med tanke på dess överdrivna känslighet, om det inte vore att den är så skadlig.

Sanningen är att Europa har mycket att vara stolt över. Men det är felaktigt av Europa att inta en arrogant attityd. Den tragiska utvecklingen under vår tid tillåter inte detta. Europa måste släsa sida vid sida med den transoceaniska demokratin, som är Europas skapelse och Europas viktigaste hopp. En viss bristande enighet är naturligtvis baksidan på demokratin pluralism. Västerlandets främsta styrka. Men denna oenighet skapas också av en systematisk sovjetisk politik för

Sovjet har redan rustat upp — väst måste följa efter för att vi ska få balans.

utveckling, är naturligtvis de pluralistiska och fria systemen mer livskraftiga och dynamiska. Därför kommer vi i framtiden att följa en pluralistisk och konvergerande väg av vetenskapliga och teknologiska framsteg.

Men världen står inför mycket besvärliga tider och svåra konflikter om väst och de u-länder som försöker finna sin plats i världen, inte förstår att visa den styrka, enighet och konsistens som behövs för att stå emot den totalitära utmaningen. Detta rör regeringarna, intelligentian, affärsmännen och hela folket. Det är viktigt att det gemensamma hotet uppfattas klart — allt annat kommer då att klarna. I detta avseende tror jag på den västerländska människan. Jag har förtroende för hennes tankeförmåga, som är praktiskt och effektivt och samtidigt strävar efter höga mål. Jag har förtroende för hennes goda avsikter och för hennes beslutsamhet.

De senaste månaderna har gått i skuggan av händelserna i Afghanistan och Teheran. Reaktionen i Europa har, åtminstone inte den inledande reaktionen, varit så konsistent och samlad, som den enligt min åsikt borde ha varit. Man kunde i pressen läsa försäkringar av följande typ: "Låt Carter ta hand om det. Det är han som är vald. När allt kommer omkring är det en rent amerikansk fråga. Vi

att driva in kilar, en politik som väst inte stått emot tillräckligt, på grund av oförsiktighet och blindhet. Icke desto mindre känner jag att under den nu genomlidna krisen har det skett en positiv förändring av västs ståndpunkt och i u-ländernas ståndpunkt. Bara framtiden kan visa om jag har rätt.

Bland de viktigaste händelserna under senare år är en strävan till ökat oberoende hos flera europeiska kommunistpartier — även om det franska partiet nu har slagit till en snabb reträtt. Det kan få långtgående följder om partierna fortsätter att avvisa dogmatik och villkorslöst stöd till Moskva (i frågor som exempelvis Afghanistan) och om de accepterar vissa pluralistiska principer. Det skulle vara mycket betydelsefullt om de europeiska kommunistpartierna anslöt sig till de demokratiska krafterna i sitt stöd för mänskliga rättigheter i Sovjetunionen och andra kommunistländer.

En av orsakerna bakom västs försvagade position är beroendet av oljan, ett "ödesdigert beroende", som en amerikansk ledare har uttryckt det. Sovjets geopolitiska strävanden riktar sig rakt mot den svaga punkten. Under sådana omständigheter har inte väst råd att avstå från kärnenergin, som ger utrymme för

(Forts. på sid. 9)

National-socialism och annan socialism

Av professor Georg Stadtmüller, München

Den artikelserie som påbörjas här tillkom efter långa studier, som inriktade sig på den sovjetkommunistiska agitationens formelspråk. Ett anmärkningsvärt förhållande fängade mitt intresse: Frågan hur det kommer sig att man i sovjetkommunistiskt språkbruk noggrant undviker att beteckna "national-socialister" med deras korrekta namn, utan istället genomgående och uteslutande använder det bredare och mer allmänna begreppet "fascister".

En närmare undersökning av detta förhållande visade att denna sovjetiska begrepps-förändring hade naturliga politiska motiv, att inte ens antydningens visade att Hitlers parti gjorde anspråk på att vara "socialistiskt" och att Hitler under uppbyggnaden av sin stat i betydande utsträckning hämtat ledningsprinciper från Sovjetunionen.

När detta spår följdes upp ledde det till frågan om förhållandet mellan den tyska national-socialismen och andra europeiska socialismer, och särskilt då den tyska socialdemokratien. Artiklarna, som i allt väsentligt är en faktasammanställning, söker besvara dessa frågor, utan att förlora sig i utsvävande reflektioner.

Frågeställningen

Det är att beklaga att frågan om sambandet mellan den breda och i många fack indelade europeiska socialistiska strömningen — och särskilt då den tyska socialismen — å ena sidan och den tyska national-socialismen å andra sidan har dragits in i de dagspolitiska motsättningarna. Kunniga och okunniga har tagit ställning. Påståenden och motpåståenden har ibland skapat mer oklarhet än klarhet.

I det följande skall frågan därför behandlas helt utanför dagspolitiska hänsynstaganden, för att undvika de därtill kopplade oundvikliga emotionerna. Frågan gäller hur den breda mångfald av grupper som sedan början av 1800-talet kallat sig socialistiska har förhållit sig till den national-socialistiska rörelsen, som själv betecknat sig som socialistisk och i sitt program gjort anspråk på att skapa en syntes av de stora tidsströmningarna "nationalism" och "socialism" till en nationell "tysk socialism".

Tidiga förespråkare för en tysk eller preussisk socialism

Redan i mitten av 1800-talet kunde de första försöken att sammanfatta den nya

tidsålderns drivkrafter, nationalismen och socialismen, i en syntes, noteras i den politiska och vetenskapliga debatten i Tyskland. Redan Johann Karl Rodbertus (1805-1875) och Ferdinand Lasalle (1805-1864) företrädde tanken på en tysk "stats-socialism". "Kateder-socialisterna" Adolf Wagner (1835-1917) och Gustav Schmoller (1838-1917) krävde en aktiv statlig socialpolitik, under avvisande av marxismen och dess klasskampsideologi. Också Werner Sombart (1863-1941) delar dessa åsikter i sitt stora verk om kapitalismen och "ekonomisystemets" teori. I sin skrift "Tysk socialism" (1934) uttalade han sig för en syntes mellan den företagsinriktade marknadsekonomin och socialismen.

Övertygelsen om nödvändigheten att förena de mäktiga tidsströmningarna socialism och nationalism i en välavvägd syntes låg sedan sekelskiftet i luften. Sådana idéer företrädde beslutsamt av sociologen och nationalekonomen Johann Plenge (1874-1963) i sina många skrifter. Ännu mer ihärdigt verkade den evangeliske teologen och socialpolitikern Friedrich Naumann (1860-1919) i denna riktning. Han la fram ett program för en kristen socialism. Han grundade redan 1896 en "national-social förening".

Kulturfilosofen Oswald Spengler (1880-1936) krävde i sin skrift *Preußentum und Sozialismus* (1920) att den "internationella socialismen" skulle ersättas av en "preussisk socialism", som redan existerat i det gamla preussiska samhället. Sådana idéer vann också sympati hos socialdemokraterna August Winnig (1878-1956) och Ernst Niekißch (1889-1967), och liknande tankar återfinns också hos den politiske författaren Arthur Moeller van Bruck (1876-1925), som med utgångspunkt från en revolutionär konservatism avvisade såväl liberalism som marxismen och krävde en syntes mellan nationalismen och den icke-marxistiska socialismen, liksom ett samgående mellan nationalisterna och kommunister och mellan tyskar och ryssar. I hans huvudverk "Tredje Riket" (1923) finner vi också krav om att "unga folk" behöver "livsrum" när de växer. Efter hans död övertog national-socialismen formerna "Tredje riket" och "ungt folk". Under inflytande av Moeller van den Bruck blev också national-socialisternas stridsposition mot den "västerländska" liberalismen ännu starkare betonad.

NSDAP:s program

Hitler betecknade redan från första början sin doktrin som nationell tysk socialism och

gjorde anspråk på att det var en syntes mellan nationalism och socialism. Ett uttryck för detta anspråk är beteckningen på partiet. Den var visserligen äldre och härstammade från det gamla Österrike-Ungerns socialdemokrater. 1897 bildades i Böhmen ett "national-socialistiskt parti" av tjeckiska socialdemokrater som lämnade det allmänna österrikiska socialdemokratiska partiet, som var internationellt till sin inriktning. Denna national-tjeckiska proteströrelse betraktade de internationalistiska socialdemokraterna i Österrike som förrädare mot den tjeckiska nationen, de vände sig direkt mot tyskarna och judarna och avvisade klasskampsideologin. 1918 bildades i Wien "Tyska national-socialistiska arbetarpartiet" (NSAP), vars program innehöll socialistiska, tysk-nationella och antisemitiska inslag. Från Wien kom partinamnet till München. Det 1919 i Wien grundade "Tyska arbetarpartiet" (DAP) ändrade 1920 namn till "National-socialistiska tyska arbetarpartiet" (NSDAP).

Detta parti företrädde från början socialistiska ståndpunkter. Särskilt kännetecknades Hitlers ekonomisk-politiska föreställningar sedan hans tidiga år av genomgående socialistiska drag, som uttrycktes i en anti-borgerlig grundinställning. En omiskännlig motvilja riktades mot det privata ägandet, som sågs som grunden för det "reaktionära" ägandeborgerskapet. Denna fientliga inställning mot det privata ägandet — och den till detta knutna friheten att låta företagarna arbeta för att nå vinst — präglade det ekonomisk-politiska programmet hos de tidiga national-socialisterna.

Teoretikern bakom detta program har påstått vara Gottfried Feder (1883-1941), en ingenjör som efter verksamhet som byggmästare både i Tyskland och utomlands, via finanspolitiska studier kommit till ståndpunkten att den ekonomiska krisen bara kunde lösas genom en fullständig omvandling av penning- och kreditväsendet. Redan 1917 grundade han "Tyska kampförbundet för att bryta ränteslaveriet". I sin publicistiska verksamhet utvecklade han sitt nya ekonomiska program, som blev avgörande för NSDAP. Programmet krävde: Införande av en räntefri penningekonomi, förstärkning av bankerna och storföretagen, vinstdelning för arbetarna i storföretagen, främjande av småföretagen, utbyggnad av pensionssystemet, överförande av varuhusen i kommunal ägo och uthyrande av dem till småföretagare, en omfattande jordreform, stopp för markspekulationen. Ockrare skulle till och med straffas med döden.

De sovjetiska världsrevolutionsplanerna

Början och de inledande framgångarna för den tyska nationalsocialismen kan bara förstås mot bakgrund av den från Moskva utgående revolutionära världsrörelsen. NSDAP såg sig som en motkraft mot denna, men man liknade redan tidigt under kampens gång den hatade fienden — såväl i ideologiska ställningstaganden som i organisation och styrelseprinciper.

Efter det våldsamma maktövertagandet genom Lenin och Trotskij i "Oktoberrevolutionen" 1917 kom valen till en konstituerande nationalförsamling i Ryssland, som inte ens gav bolsjevikerna en fjärdedel av rösterna. Därför lät Lenin upplösa den nyvalda nationalförsamlingen med våld när den sammanträdde i januari 1918. I väst, och särskilt i Tyskland, tas detta till intäkt för sovjetkommunismens (bolsjevismens) antidemokratiska karaktär. Då hade den tyska socialdemokratin brutit förbindelserna med den sovjetiska kommunismen. Men ännu allvarligare såg de "borgerliga" grupperna och partierna i väst på Moskvas planer på världsrevolution.

I Moskva var man i slutet av 1918 övertygad om att den kommunistiska världsrevolutionen under den närmaste framtiden skulle gå segrande runt jordklotet, och väntade sig att Berlin skulle bli världsrevolutionens huvudstad. Visserligen bröt de kommunistiska rådsdiktatorerna i München och Ungern samman efter några månader (maj och augusti 1919), men samtidigt förkunnade Grigorij Zinovjev, en av sovjetkommunismens ledande män, att kommunismens seger ändå låg nära i hela Europa:

Efter ett års tid kommer vi redan att börja glömma att det har pågått en kamp för kommunismen i Europa, eftersom hela Europa kommer att vara kommunistiskt då. Och kampen för kommunismen kommer redan att ha spritt sig till Amerika, kanske också till Asien och andra världsdelar.
(Ur Kommunistiska internationalen, nr 1, 1919)

Det var för sextio år sedan. Men världshistorien tog en annan väg. I Italien samlade Mussolini, som kom från det socialistiska lägret, genom en appell till de som längtade efter socialism och nationalism, en massrörelse, som skaffade sig namnet "fascister". "Marschen mot Rom" (28 oktober 1922) betydde inte bara en i revolutionära former uppnådd seger över de kommunistiska och socialistiska krafterna i Italien, utan verkade också uppmuntrande på de anti-kommunistiska krafterna i alla andra länder i Europa.

En liknande omvälvning följde i Bulgarien i juni 1923. Alexander Stamboljiskis agrara massparti, som i vissa avseenden stod den kommunistiska ideologin nära, störtades av en högerorienterad officersgrupp under Alexander Zankov.

I Moskva betecknades nu också den nya bulgariska regeringen som en "fascistisk diktatur".

Hösten 1923 måste så Moskva uppge sina länge närda förhoppningar om en revolutionär seger i Tyskland. En väpnad omvälvning i

Walter Ulbricht och Joseph Goebbels under en gemensam demonstration i Berlin. (Ulbricht är den stående).

den av oro så plågade Weimar-republiken förbereddes med generalstabsmässig grundlighet i Moskva. Gammalkommunisten Ruth Fischer-Eisler, som deltog vid dessa överläggningar, skrev om dem:

Bakom lyckta dörrar diskuterade den tyska politbyrån med de tyska delegaterna detaljer i det planerade upproret.

Men det som förhoppningsfullt i Moskva planerades som "tyska oktoberrevolutionen" misslyckades redan i begynnelseskedet, genom ingripande av krigsmakten och polisen i Hamburg, Sachsen och Thüringen den 22 och 23 oktober 1923. Den sjuttonårige Herbert Wehner, som senare ledde kommunistiskt underjordiskt arbete under täcknamnet Kurt Funk, var djupt besviken över "tyska oktober" misslyckande.

Detta bakslag i Tyskland, landet som hade den starkaste och mest välorganiserade arbetarrörelsen, blev en svår besvikelse i Moskva. Komintern letade efter syndabockar, som man kunde lägga misslyckandet på. Stalin utnyttjade situationen för att ytterligare tränga sin motspelare Trotskij tillbaka. Trotskij hade myntat slagordet om den permanenta världsrevolutionen.

Efter "tyska oktoberrevolutionens" misslyckande

De nederlag som kommunismen i Italien, Bulgarien och Tyskland måste inregistrera gick naturligtvis inte spårlöst förbi kommunisternas självmedvetande. Slutligen blev det genom den "tyska oktoberrevolutionens" misslyckande klart att den väntade segern för den kommunistiska världsrevolutionen i Europa måste skjutas på framtiden. Man kunde inte ens i Moskva längre sluta ögonen för att partidoktrinen om världsrevolutionens omedel-

bart förestående seger hade vederlagts av utvecklingen. De sedan länge dödförklarade krafterna i "den borgerliga världen" tacklade inte av — som det hela tiden förutspåts — utan de hade med framgång satt igång en kraftig motoffensiv. Och dessa motkrafter, som nu av Moskva betecknades med den allmänna etiketten "fascism", hade segrat.

Även den "tyska oktoberrevolutionens" misslyckande betecknades nu som en seger för "fascismen". I november 1923 förklarade den Kommunistiska internationalen (Komintern) följande beträffande det nya läget i Tyskland:

Novemberrpubliken har överlåtits åt fascisterna. Nu träder borgerligheten öppet in under de fascistiska fanorna.

Och Karl Radik, som varit ordentligt inblandad i förberedelserna inför den "tyska oktoberrevolutionen" förklarade nu resignerat att "fascismen"(!) hade segrat över den tyska novemberrepubliken.

Moskva måste alltså skjuta upp sina förväntningar om världsrevolutionen. Därigenom blev också den tidigare proklamerade tron på den "orubbliga lagbundenheten" av den förutbestämda historiska "processen" tvivelaktig.

Sovjets fascism-teori

Bakslagen för den kommunistisk-socialistiska rörelsen i Italien, Bulgarien och Tyskland var en alarmsignal för Moskvas planer på världsrevolution. Man kunde inte förneka att det hos de italienska fascisterna och de tyska nationalsocialisterna var fråga om massrörelser av plebejiskt och revolutionärt snitt.

Den bolsjevistiske teoretikern Nikolaj Bucharin förklarade redan i april 1923 att det fascistiska inflytandet på massorna utgjorde "en fullständig kopia av den bolsjevistiska taktiken". Samma år uttalade också den tyska

kommunisten Clara Zetkin insikten:

Fascismen är en rörelse av hungriga och nödlidande. . . De bästa elementen söker en utväg ur djup självröd. . . Där finns det också de mest energiska och dynamiska personerna.

De ledande männen i Moskva kunde inte kringgå insikten att socialisten Mussolini lärt sig åtskilligt av Lenins och Trotskijs revolutionära metoder. Faktum var att det från början fanns mycket gemensamt mellan rysk bolsjevism och italiensk fascism. Utan förebilden av Lenins kaderparti och enpartistaten, hade Mussolinis statsuppbyggnad varit helt otänkbar. Också den sovjetkommunistiska agitationsmaskinen, som för första gången i världshistorien gjorde en förfälskning av fakta till en metodisk vetenskap, utnyttjades framgångsrikt av Mussolini.

Den smärtsamma insikten som Mussolinis seger i Italien gav den sovjetiska ledningsgruppen, tvingade inte bara Moskva till politisk reträtt på den europeiska fronten, utan krävde också en historisk-ideologisk uttydning och motivering. Hur kunde det kommunistiska partiet klara sig med denna omvälvande erfarenhet? Sökandet efter ett rättfärdigande svar på denna fråga ledde nu till en ideologisk hjälpkonstruktion och den generella utvidgningen av begreppet "fascism", som uttyddes som det sista förtvivlade försöket från den nedåtgående och dödsdömda borgerligheten att genom en kort galgenfrist ytterligare förlänga sitt liv en kort tid. Beteckningen "fascism" gavs nu alla regeringssystem och politiska rörelser, som gav kommunismen kompromisslöst motstånd. Eftersom den tyska socialdemokratin under åren närmast efter 1918 bestämt drog upp gränserna mot kommunismen och det sovjetiska systemet, så betecknades också den i fiendelighet som "fascism".

Stalin själv fastlade i september 1924 det nya partispråket:

Fascismen är en borgerlig kamporganisation, som bygger på aktivt stöd från socialdemokratin. Fascism och socialdemokrati utesluter inte varandra, utan kompletterar varandra; de är inte motsatser utan tvillingbröder.

Goebbels och Strasser

Under åren 1920-1933 underströk de nationalsocialistiska ledarna ständigt "den tyska socialismen" som grundvalen för deras politiska rörelse.

Propagandisten Goebbels hamrade oavbrutet in "den tyska socialismens" ideologi i det allmänna medvetandet. Den "tyska socialismen" hade till uppgift att få slut på det kapitalistiska profitbegäret, och befria det tyska folket ur dess dittillsvarande "slaveri", det var t o m "arbetarnas befrielselära". Och på andra ställen hette det: "Vi är ett arbetarparti, eftersom vi i de framtida motsättningarna mellan kapitalet och arbetet entydigt ställer oss på arbetets sida och alltså mot kapitalet."

Dessa tankar företrädades med radikal-socialistiska tillspetsningar särskilt av bröderna Gregor och Otto Strasser på partiets vänsterflygel. I de bidas tal och skrifter — och särskilt då Otto Strassers — utvecklades systematiskt ett program för en nationell

socialism. Från 1925 skedde det i *Nationalsozialistische Briefe*, den vänsterorienterade nationalsocialismens teoretiska organ. Dessa grupper riktade sig lika beslutsamt mot marxismen, liberalismen och kapitalismen. Istället för den "anarkistiska" kapitalismen skulle en fullständig nyordning av samhällslivet och det ekonomiska livet genomföras, som skulle bygga på principen om "tjänande och styrande". I anslutning till Marx stödde man tanken på klasskampen, men nationalsocialismens mål med den socialistiska revolutionen var inte att förverkliga proletariatets diktatur, utan att "avproletarisera den tyska medborgaren". Otto Strasser presenterade dessa tankar i sin programskrift *Uppbyggnaden av den tyska socialismen* (Leipzig 1932).

Ekonomi och rättsväsende

Enligt den "tyska socialismens" program skulle ekonomin täcka de nationella behoven. Av detta följde programmets krav som ledde mycket nära den sovjetkommunistiska planekonomin: Nationell självförsörjning, statligt utrikeshandelsmonopol, avskaffande av den internationella guldmyntfoten och införandet av en nationell inhemsk valuta, avskaffande av det privata ägandet som en förutsättning för införandet av "äkta planekonomi", överförande av land och mark, naturtillgångar och produktionsmedel i folkets händer. Dessa produktionsmedel skulle sedan delas ut till lämpliga grupper som förlänningar.

Den nationalsocialistiska rättsläran levererade till det antikapitalistiska ekonomiska programmet det vetenskapliga instrument som behövdes för dess genomförande. Till rättslärans fasta terminologi hörde begreppet "tysk socialism", i vars tjänst nu också den nya ekonomiska ordningen och dess rättsliga reglering skulle stå. Även rättsväsendet och

ekonomin måste tjäna "den tyska socialismen" som mål för hela folkets omvandling.

Som bekvämt användbara och samtidigt missbrukbara former för att beröva invånarna privatägendom och den dittills ensamma förfoganderätten över dessa, formulerades några välklingande men töjbara principer: "Gemensam nytta går före egennytta", "rättvisa är vad som tjänar folket", "sund folkhälsa".

Hitler om den "tyska socialismen"

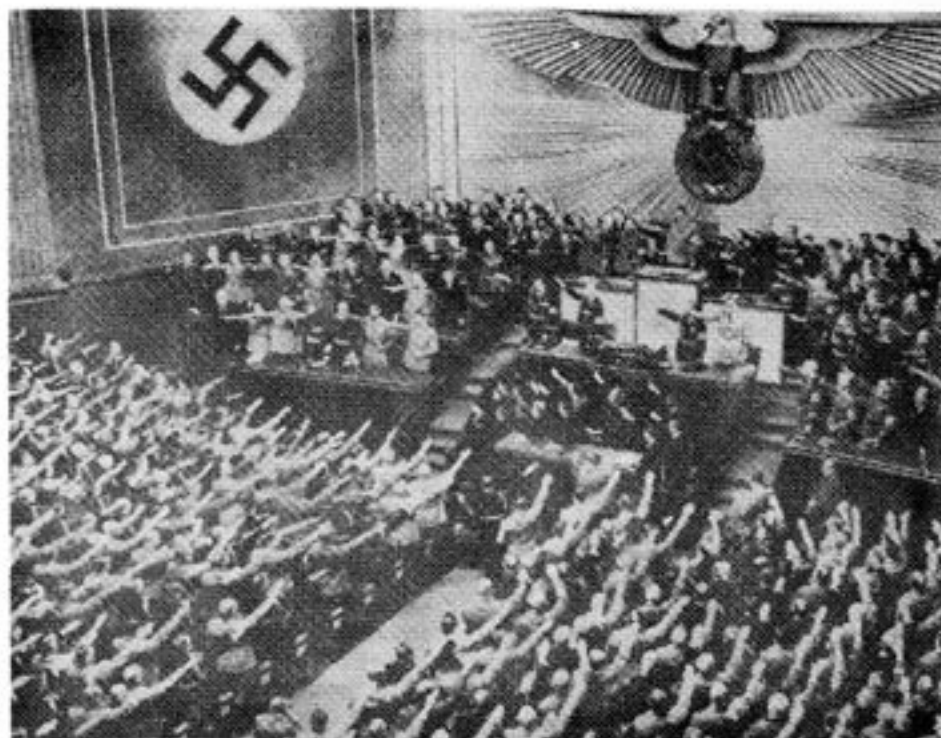
Hitler har själv i *Mein Kampf* och i de av Henry Picker, nedtecknade bordssamtalen, liksom i talrika tal gång på gång förkunnat programmet om en folkligt nationell "tysk socialism" som en syntes mellan nationalism och socialism. För honom var det självklart att socialismen var en del av "nationalsocialismens" själ.

Att han inte gav sitt parti namnet "socialnationalistiskt" utan "nationalsocialistiskt" ger — liksom partiprogrammet från 1920 — en klar bild av att det var socialismen som var det avgörande för det nya partiet.

För att belysa detta skall vi här göra några utdrag ur "bordssamtalen", där Hitlers politiska — t o m klasskampsorienterade — närhet till socialismen-kommunismen blir tydlig, liksom hans förakt för borgerligheten och hans fiendlighet gentemot den kristna kyrkan:

2 augusti 1941:

Det är inget under att kommunismen hade sitt starkaste fäste i Sachsen och att arbetarna i Sachsen kunde vinnas först så småningom, men att de nu tillhör de trognaste: borgerskapet där kännetecknades av en fåfång inskränthet. I den sachsiska elitens ögon var också vi kommunister. Den som står upp för massornas jämlikhet är för dem en bolsjevik.

Nationalsocialistiskt möte — regin kunde lika väl ha varit gjord i Moskva.

Jag anklagar ingen av de små för att de var kommunister. Däremot anklagar jag de intellektuella; de visste att nöden var ett medel för dem. Betraktar man detta avskum till borgerlighet blir man röd. Massen valde den enda möjliga vägen. Arbetaren hade ingen del i det nationella livet.

Men för mig var kommunisterna tusen gånger mer sympatiska än exempelvis Starhemberg. Det var robusta typer, som skulle ha blivit fullständigt botade om de återvände efter att ha varit länge i Ryssland.

27 januari 1942:

Ståndsprivilegier kan man inte längre upprätthålla i en tid när proletariatet förfogar över så högvärdiga människor som man idag gör i sådan utsträckning.

8 februari 1942:

Om kristendomen:

Det århundrade som belastar sig med denna kulturella skändlighet, kommer inte att förstås av framtiden. På samma sätt som tron på häxor utrotades måste också denna rest utrotas.

17 februari 1942:

1400 år har kristendomen behövt för att utveckla sig till den yttersta bestialitet.

22 juli 1942:

Också inför Stalin måste man ha obetingad respekt. Han är på sitt sätt ett geni! Han känner exakt sina förebilder som Djingis Khan, och hans ekonomiska planering är så omfattande, att den nog bara överträffas av våra egna fyraårsplaner.

8 april 1942:

Hitler talade utförligt om hur han lärt sig av de marxistiska socialisternas kampmetoder, och hur det lyckats honom att vinna anhängare bland arbetarna:

I början av sitt politiska arbete ställde han upp parollen att det inte gällde att vinna borgarna — som kännetecknades av sina ensidiga strävanden efter lugn och ordning och sin politiska feghet — utan arbetarna skulle få bli begejstrade över idéerna. De första åren inriktades därför helt på att vinna arbetarna för NSDAP.

Med dessa medel lyckades det honom att vinna så många goda element ur arbetarbefolkningen för rörelsen, att han under ett av de sista valen innan maktövertagande lyckades genomföra 180.000 möten.

Som ytterligare vittnesmål följer några uttalanden av Hitler från 1932-34, som vidarebefordrats av dåvarande senatsordföranden i Danzig (ur hans bok *Gesprächen mit Hitler*, Zürich 1940).

För övrigt finns det mer som förenar än som skiljer oss i förhållande till bolsjevismen... Jag har alltid tagit hänsyn till detta och gett anvisningar om att man skall ta in tidigare kommunister genast i partiet. Av de småborgerliga socialdemokraterna och fackföreningspamparna blir det aldrig en national-socialist, av kommunisterna blir det det alltid. (s. 124).

Jag är inte bara den som besegrar, utan också den som fullbordar marxismen, om man klär av den dess judiskt-talmudiska dogmatik och ser på vad den verkligen är och

vad som är riktigt med den... Jag har lärt mig mycket av marxismen. Det medger jag utan vidare. Ingenting av dess långtråkiga samhällslära och materialistiska historieuppfattning, av dess absurda "gränsnyttolära" och liknande. Men av dess metoder har jag lärt. (s. 174).

Hitlers beundran av kommunismen svarade mot förakt för borgerskapet:

Borgerskapets roll är utspelad. (s. 44).

Hemligheten med nationalsocialismens framgång är insikten om borgerskapets odärliga slut och slutet på den borgerliga politiska begreppsvärlden. (s. 104).

I sådana uttalanden inses tydligt den ideologiska överensstämmelsen mellan Hitler och Lenin.

Om den italienska fascismen talade Hitler med ett nästan halfyllt förakt, om en halvmesyr (s. 119).

Beträffande trovärdigheten och värdet som källa för dessa uppteckningar av Rauschning hänvisas till Theodor Schieders grundliga undersökning: *Hermann Rauschnings "Gespräche mit Hitler" als Gerichtsquelle*. Opladen 1972 (särskilt s. 56f, 62).

Hitler-lavinen

Beträffande frågan varifrån Hitler fick sina anhängare under de sista åren av Weimarrepubliken, ger riksdagsvalen 1928-1933 viktig information. Heinrich August Winkler har noggrant analyserat valresultatet i *Mittelstand, Demokratie und Nationalsozialismus. Die politische Entwicklung von Handwerk und Kleinhandel in der Weimarer Republik*, Köln 1972. I riksdagsvalet 1928 fick NSDAP 12 riksdagsmän, vid riksdagsvalet 1930 steg antalet ledamöter till 107, och vid riksdagsvalen den 5 mars 1933 — de sista riksdagsvalen som var i huvudsak fria — fick partiet 288 ledamöter, varmed man närmade sig absolut majoritet.

Hur förklarar man denna lavinartade tillströmning av så väldiga väljarmassor på så få år? Från vilket håll kom dessa väljarmassor?

Förskjutningarna i partistrukturen kan avläsas i riksdagsvalen och ur dem kan man dra slutsatser.

Redan mellan 1928 och 1930 krympte de "borgerliga" partierna avsevärt. Tysk nationella folkpartiet — de konservativa — minskade från 78 till 41 ledamöter, Tyska folkpartiet från 45 till 30, Tyska demokratiska partiet från 25 till 20. Dessa partier förlorade alltså 57 ledamöter. Vart tog dessa väljare vägen? Sakert gick bara en liten del till Centrum och Bayerska folkpartiet, som ökade sin representation från 78 till 87. Man måste alltså dra slutsatsen att de tre nämnda "borgerliga" partierna (och några mindre borgerliga splittrgrupper) gav NSDAP ett betydande tillskott i väljarkåren. En mindre del kom också från socialdemokraterna, som under den aktuella tiden förlorade 10 ledamöter (från 153 till 143). För ett sådant tillskott av f.d. socialdemokratiska väljare talar också förhållandet att redan 1930 var 28,1% av medlemmarna i NSDAP arbetare.

Under de följande riksdagsvalen — mellan 1930 och 1933 — ägde följande förskjutningar rum: Centrum och bayerska folkpartiet — de två "katolska partierna" — ökade med ytter-

ligare 5 ledamöter, kommunistpartiet hävdade huvudsakligen sina ställningar, socialdemokraterna förlorade 23 ledamöter, Tysk nationella folkpartiet ökade något (från 41 till 53), Tyska folkpartiet och Tyska demokratiska (från 30 till 2, resp. från 20 till 5 ledamöter). Samtidigt ökade NSDAP från 107 till 288 ledamöter.

Under perioden 1928-33 kan alltså följande förskjutningar konstateras: De två "katolska" partierna (Centrum och Bayerska folkpartiet) hävdade inte bara sina ställningar utan vann 14 nya ledamöter, de "konservativa" (Tysk nationella folkpartiet) krympte med 25 ledamöter (från 78 till 53), de övriga "borgerliga" partierna krympte ihop till obetydliga smågrupper, socialdemokraterna minskade med 33 ledamöter (från 153 till 120), NSDAP ökade från 12 till 288 ledamöter.

Av detta kan följande slutsats dras: De nya NSDAP-väljarna kom till en mindre del från "konservativa" och från socialdemokraterna, huvuddelen kom från de mindre "borgerliga" partierna. De traditionellt "katolska" väljarna visade sig nästan helt otillgängliga för den nationalsocialistiska agitationen.

Georg Stadtmüller

I ett kommande nummer av *Contra* skall professor Stadtmüller fortsätta med att behandla bl a hur Hitler använde Lenin som förebild, och hur Moskva idag använder "fascism" och "antifascism" som slagord i sin politiska krigföring.

Professor em. Georg Stadtmüller var till 1974 professor i historia vid Universitetet i München.

(Forts. från sid. 5)

diplomatiskt och ekonomiskt "manövrerande". Oro för säkerhet och miljörisker bör inte ha några konsekvenser för principfrågan — att bygga eller inte bygga kärnkraftverk — utan enbart hur man bygger dem. Priset i form av miljöförstöring är större från kol och olja än från kärnenergi. Naturligtvis måste andra energikällor utvecklas som alternativ till oljan, inklusive kol, trots dess brister på miljösidan. Hårda sparåtgärder måste införas för elektricitet och värme. Åtgärder måste vidtas för att bygga småbilar, erbjuda bra allmänna kommunikationer, för att isolera bostäder, bygga integrerade värmesystem och, särskilt, genom införande av nya processer inom industrin spara elektricitet. Västerländska väljare måste kräva detta av sina ledare och inte tillåta demagogerna att exploatera problemen för sina själviska ändamål.

Andrej Sacharov

Gorkij

Copyright: Andrej Sacharov/Contra

I den andra avslutande artikeln skall Andrej Sacharov behandla utvecklingen i Sovjetunionen, och sin egen situation i exil i Gorkij.

Diktaturens Nicaragua:

Sandinisterna värre än Somoza!

Några fria val har det inte blivit i Nicaragua efter sandinisternas maktövertagande. Och några val verkar det heller inte bli inom överskådlig tid. Förtrycket har skruvats åt, och många menar att förtrycket är betydligt värre än på Somozas tid.

Mänskliga rättigheter?

1977 bildade katolska kyrkan närstående gruppen *Comision Permanente de Derechos Humanos de Nicaragua (CPDH)*, permanenta kommissionen för mänskliga rättigheter i Nicaragua. Ledare för kommissionen var José Esteban Gonzalez. Han kämpade orädd och skickligt för mänskliga rättigheter. Kommissionen skaffade sig snabbt rykte om att vara mycket samvetsgrann i kontrollen av påståenden om tortyr eller andra brott mot mänskliga rättigheter. Kommissionens verksamhet blev förödande för Somoza-regimens prestige, och bidrog på ett avgörande sätt till Somozas fall. Bland de politiska fångar kommissionen arbetade för märktes sandinisten Tomas Borge Martinez, numer inrikesminister i sandinist-regeringen, och ansvarig för de angrepp på kommissionen som genomfördes i början av mars 1981.

Somoza vågade inte ingripa mot CPDH, den hade uppbackning av den starka katolska kyrkan, och fick följande ekonomiska stöd av Kyrkans världsråd — så länge kommissionen arbetade mot Somoza. Sedan Somoza störtats försökte den nya regimen att få kommissionen att avskaffa sig själv. Men José Esteban vägrade. Kommissionen fortsatte oförtrutet sitt arbete för mänskliga rättigheter, och det visade sig snart att regimförändringen knappast var till det bättre.

Under en Europa-resa i februari 1981 kunde Esteban lägga fram material som visade att det finns mellan 8.000 och 10.000 politiska fångar i Nicaragua idag. Cirka 6.500 av dessa var f.d. Somoza-soldater, men de övriga hade gripts av andra skäl, exempelvis katoliker, som missförstått den nya regimen politik och i sin enfald trott att det var fritt fram att bilda en fri fackföreningsrörelse. Ungefär 800 personer har försvunnit spårlost sedan sandinisternas maktövertagande. Det är sannolikt lämningarna efter dessa som hittats i massgravar som Esteban också kunde berätta om.

Omedelbart efter hemkomsten till Nicaragua greps Esteban, och CPDH:s högkvarter genom-söktes av säkerhetstjänsten. Kommissionen förbjöds.

Det kan noteras att t o m general Pinochets Chile tvingas tillåta en motsvarande kommis-

sions verksamhet.

Det kan tilläggas att Kyrkans världsråd, denna märkliga organisation, som så ofta gått kommunisternas ärenden, drog in sitt stöd till kommissionen efter Somozas fall. Den "behövdes inte längre"!

Mord på meningsmotståndare

Angreppen på CPDH är inte de enda försöken att stoppa den politiska oppositionen. Contra redogjorde i nummer 4 1980 för hur sandinisterna gått till väga under sitt första år vid makten. Angreppen på oppositionen har fortsatt i oförminskad takt. Nicaraguas Demokratiska Rörelse planerade en jättemanifestation som protest mot regeringen den 9 november förra året. Man räknade med 30.000 deltagare. Rörelsen leds av Alfonso Robelo Calleja, en av de främsta oppositionsmännen mot Somoza. Robelo ingick i den styrande juntan efter sandinisternas maktövertagande, men han lämnade den i protest, sedan det visat sig att de demokratiska krafterna inte hade någon möjlighet att påverka sandinisternas politik. Mötet förbjöds av regeringen. De 11 demokratiska medlemmarna i det 47 man starka styrande rådet, som domineras av sandinisterna, lämnade rådet på obestämd tid i protest mot angreppen på mötesfriheten.

Senare i samma månad mördades vice ordföranden i de privata företagens organisation, José Salazar Arguello. Salazar var likaledes en framstående oppositionsman mot Somoza. Salazar, som var obehäpnad, sköts med sju skott av poliser och två militärer. Medlemmarna i företagarorganisationen utgår från att det var ett av regimen planerat attentat, även om denna hävdar att Salazar planerade en statskupp!

Militärdiktatur

Nicaragua har på kort tid byggts upp till Mellanamerikas starkaste militärmakt. Trots att man inte borde ha några yttre fiender att frukta, och efter Somozas tid borde vara föga begeistrade över militären. På Somozas tid bestod de militära styrkorna av cirka 10.000 man. Idag har det lilla Nicaragua (med drygt 2 miljoner invånare) en stående armé på mellan 40.000 och 50.000 man. Dessutom

håller man på att bygga upp en folkmilis på 200.000 man. En ledande sandinist, Bayardo Arce, har t o m talat om att bygga upp en milis på en miljon män och kvinnor! Kritiker mot regimen talar om en fullständig militarisering av samhället.

Trupperna är i viss utsträckning utrustade med östblocksvapen, exempelvis tjeckiska BZM-52-karbiner och sovjetiska AK-47 (tillverkade i Östtyskland).

Diktaturen skall föras vidare

Det är uppenbart att sandinisterna vill utvidga sitt inflytande till grannlandet El Salvador. Presidenten i El Salvador, Napoleon Duarte, vann fria val 1972. Han fick emellertid inte tillträda posten, eftersom militären kom emellan. Sedan El Salvador genomgått en liberal och demokratisk omvandling under 1979-80 tillträdde emellertid Napoleon Duarte presidentposten. Han har haft att kämpa mot en kommunistisk guerillarörelse, Farabundo Martis befrielsefront. Fronten har fått såväl vapenstöd, som annat stöd av kommunistblocket. Detta stöd har delvis kanaliserats genom Nicaragua.

Beslagtagna dokument visar att guerillan fått rikligt med vapen från Vietnam, Etiopien och andra länder. Från Vietnam kommer amerikanska vapen. Under ett besök i Hanoi 1980 utlovades exempelvis generalsekreteraren i El Salvadors kommunistparti, Shafik Handal, 60 ton vapen och ammunition, bl a 1.620 amerikanska M-16 k-pistar, 198 kulprutor, 48 granatkastare m m. Vapnen har transporterats via Kuba och Nicaragua.

På Kuba genomförs också utbildning av guerillasoldater. Utbildningen sker i grupper om 300 personer.

Svåra lidanden

Striderna i Mellanamerika har förorsakat svåra lidanden, säkerligen betydligt värre än vad ens den mest blodtörstiga regim kunnat tänka ut. Inbördeskriget i Nicaragua krävde 45.000 döda och 160.000 sårade, 250.000 människor förlorade sina bostäder, och 45.000 barn blev föräldralösa.

I El Salvador har minst 10.000 människor dödats under det gångna året.

Förstamajdemonstrationen i Managua 1980.

Detta har naturligtvis medfört att ländernas ekonomier hamnat i en närmast kaotisk situation. Nicaraguas försök att införa socialism gör naturligtvis inte saken lättare. Produktionen i Nicaragua sjönk 1979 med 25%, vilket inte är att förvånas över. Vad som är förvånansvärt är emellertid att det nästan inte alls skedde någon återhämtning 1980. Inflationen rasar f n på en nivå mellan 35 och 40 %.

Anledningen till de ekonomiska bakslagen kan förvisso inte skyllas på väst. Det är anmärkningsvärt hur stora förväntningar som väst ställde på den nya regimen, och hur mycket ekonomisk hjälp som har kommit från väst. Hjälpn har mångdubblats från Somozas tid. Under perioden juli 1979-juli 1980 fick Nicaragua mer än 580 miljoner \$ i bistånd. En betydande del av detta bistånd kom från USA (på Carters tid som president). Nicaragua lyckades också förhandla fram mycket fördelaktiga amorterings- och ränteändringar på landets utlandsskulder.

98% av hjälpen har kommit från väst. Östblocket har ställt upp med 2%! Hjälpn har uppgått till cirka 270 \$ per invånare, vilket sannolikt ligger nära världsrekordet.

Detta har alltså inte hjälpt det minsta för att ordna upp ekonomin.

Socialdemokrater tar avstånd

I Europa har sandinist-juntan i Nicaragua vunnit brett stöd, särskilt bland socialdemokrater (för att inte tala om vår egen utrikesminister Ola Ullsten). Även den marxistisk-leninistiska guerillarörelsen i El Salvador har backats upp av europeiska socialister. I Latinamerika ser man dock numera annorlunda på situationen. På senaste tiden har socialdemokraterna i Costa Rica (Mellanamerikas rikaste land — och enda stabila demokrati), Venezuela och Dominikanska Republiken tagit avstånd från guerillan i El Salvador.

Claes Almgren

Sandinistledarna tillsammans med Yassir Arafat från PLO. Nicaragua har diplomatiska förbindelser med PLO!

(Forts. från sid. 13)

för bombning" (Assar Lindbeck i *Den nya vänsterns politiska ekonomi*, 1970).

8. Bostadspolitiken har medfört en svart marknad. Myndigheterna ingriper nu med stränga straff mot en företeelse, som de själva är orsaken till.

9. En betydande del av kostnaderna för vårt dyra bostadsbestånd bidrager "samhället" med, vilken i sista hand skattebetalarna får svara för. På ena eller andra sättet måste bostadspolitikens misstag betalas av skattebetalarna.

Ett socialpolitiskt stöd åt ekonomiskt svagare grupper är helt i sin ordning, men för det behövs ingen socialistisk bostadspolitik.

10. All örligheten inom bostadspolitiken har blivit en moralisk röta som breder ut sig i samhället. Det finns många exempel härpå att hämta, inte minst från dagens politiska debatt.

Rötan inom bostadsdebatten tycks vara outrotlig: Ett exempel utgör socialdemokraten Birgitta Dahls utbrott i riksdagens bostadspolitiska debatt den 16 april 1980: "Vi trodde att det gamla samhällets bostadsnöd aldrig skulle återkomma. Men nu måste vi med besvikelse och bitterhet konstatera, hur segregationen och orättvisorna växer, att våra barn inte ens får bostad". (Enligt referat i SvD den 17 april 1980).

I den nämnda radiointervjun med Tage Erlander anförde denne vid sidan av skol- och arbetsmarknadspolitiken bostadspolitiken som svar på frågan, vad socialdemokraterna lyckats bra med.

Det är till att ha blygsamma anspråk!

Alvar Wallentin

(Forts. från sid. 19)

1978 — det är det aktuella numret av *Contra* kom ut — hade tidskriften 29.000:- i prenumerationsintäkter. Det sammanlagda beloppet motsvarar alltså mer än ett års prenumerationsintäkter. Det är som om *Dagens Nyheter* skulle dömas att betala 200 miljoner kronor! (Och då bortser vi från att DN tjänar mer på annonserna än på prenumerationer och lösnummer).

Rädda Contra!

Contra kan nu bara överleva med ett extra stöd från läsekretsen. En beräkning som bygger på siffrorna ovan, med justering för ändrade prenumerationsavgifter, visar att beloppet motsvarar 43:- per dåvarande prenumerant. Antalet prenumeranter är betydligt fler idag, men vi kan av naturliga skäl inte räkna med att alla har möjlighet att ställa upp med ett extra bidrag för att rädda *Contra*. Vi vill emellertid vädja till alla som vill rädda *Contra*s framtida existens att satsa ett belopp på minst 43:- i bidrag! Gärna mer. Använd det bifogade inbetalningskortet.

Den asociala bostadspolitiken

Den bostadspolitik som har förts under efterkrigstiden har lett till att vi har alldeles fel bostäder. Och att våra bostäder kostar för mycket. Någon grundläggande förändring i politiken har knappast skett sedan vi fick borgerlig regering.

Omedelbart efter andra världskriget fattade man i vårt land beslutet om den sociala bostadspolitiken: staten skulle reglera hyror och dirigera bostadsbyggande, den enda möjligheten, ansåg man, att höja de breda lagrens bostadsstandard. Att förbättra denna var i och för sig motiverat. Stora grupper av vårt folk hade i årtionden haft betydligt sämre bostadsförhållanden än de boende i jämförbara länder både ifråga om hyror och bostadsutrymme. Vid 1900-talets början betingade tex en enrumslägenhet en årshyra på 230 kr i Stockholm och 180 kr i Göteborg, medan motsvarande hyra i Köpenhamn var 120 kr och i genomsnitt 160 kr i Tysklands större städer, Berlin medräknat. Genomsnittliga årslönen för en svensk industriarbetare var då 1.200 kr.

Endast långsamt hade sedan dess förbättring skett. Folk- och bostadsräkningen 1945 — nästa ägde rum 1960, följd av en vart femte år — konstaterade, att en fjärdedel av lägenheterna i hela riket var enrumslägenheter, i städerna nästan en tredjedel, i Göteborg 41 procent. Bostadsutrymmet i hela bostadsbeståndet motsvarade ej hushållens rimliga behov. En jämförelse mellan antalet större lägenheter (med tre och flera rum och kök) och större hushåll (med minst tre boende) visar, att 1945 förelåg en brist på 600 000 sådana lägenheter i hela riket, 67 000 i Stockholm och 39 000 i Göteborg. Det fanns 364 400 hushåll med fem och fler boende i hela riket. Däremot endast 156 000 lägenheter med fem och fler rum.

Samtidigt hade bostadsköer uppstått på grund av förhållandena under kriget: hyresstopp sedan 1942 och minskat bostadsbyggande.

Bygga bort bostadsbristen?

Man beslöt att — med bibehållande av hyresregleringen! — bygga bort bostadsbristen och samtidigt minska trångboddheten genom att inrikta produktionen på större lägenheter.

Och bygga gjorde man — och slog världsrekord! I genomsnitt producerades åren 1945/60 7,7 lägenheter per år och 1 000 invånare i riket, mer än något annat land.

Men bostadsköerna bara växte — mot politikernas förmodanden och löften. Ekonomerna av facket däremot hade förutsagt, att detta skulle inträffa, om hyresregleringen bibehölls, dvs om prisets ransonerande funktion sattes ur spel. Mest genant för den sociala

bostadspolitiken var, att antalet bostadslösa barnfamiljer bara ökade och ökade. I Göteborg tex var dessas antal år 1947 1 000, 1960 5 800 och 1965 9 400. I Stockholm 1964 10 000 och i hela riket några tiotal tusen.

Den sociala bostadspolitiken hade blivit asocial!

De ansvariga beslutsfattarna ville emellertid ej erkänna, att hyresregleringen var boven i detta drama, som för så många i köerna blev bittra tragedier. Därför måste man hitta på andra förklaringar och sprida ut tåta dimridåer för att dölja den obehagliga sanningen. Och så drabbades vårt land av efterkrigstidens största lögn-, mygel- och indoktrineringskandal.

De mest anlitade bortförklaringarna var: flykten från landsbygden (bostadsbristen var främst ett stadsfenomen), folk gifte sig så mycket och skilde sig för fort, och så levde dom allt längre. Och — hör och häpna! — man byggde alldeles för lite — trots världsrekordet!

Folk- och bostadsräkningen 1960 avslöjade ihälgligheten i alla dessa förklaringar — för den som ville läsa rätt innantill i alla sifferkolumnerna. Från 1945 till 1960 hade i städerna folkmängden ökat med en miljon och bostadsbeståndet med 500 000 lägenheter, alltså en lägenhet för varannan nytilkommen invånare, vilket borde ha kunnat räcka. Utan köer! Om alla gifta och förut gifta haft egen bostad, skulle det ändå ha blivit massor av lägenheter över: i hela riket 175 000 och i städerna 102 000. År 1965 hade dessa överskott vuxit till 378 000 i riket och 250 000 i städerna — under dessa fem år byggde man 10 lägenheter per år och 1000 invånare. Och slog sitt eget tidigare världsrekord!

Konsekvenserna

Vi fick förnyad bekräftelse på Hitlers propagandaprinzip: om man upprepar en lögn tillräckligt länge och energiskt så kommer folk att tro den.

Svenska folket lät sig villigt föras bakom ljuset. Särskilt de som satt i äldre hyresreglerade lägenheter med låga hyror — för att söva sina samveten. Det var de privilegierade — det sociala bostadsfrälset — vilka med näbb och klor värjde sig mot sanningen.

Mest upprörande tycker jag det var, att samtliga författare av läroböcker i samhällskunskap för våra skolor — med ett enda undantag — ställde upp som dimspridare. De lyckades med konststycket att fundera ut nio olika orsaker till bostadsbristen utom den enda: hyresregleringen. Som man kunde vänta gick Skolöverstyrelsen med sin lärobok för seminarier i täten i denna indoktrineringskampanj.

Även Sveriges Radio hjälpte självklart till. I ett skolradioprogram våren 1965 slogs eftertryckligt fast, att "Folkvandringen till städerna är en av de viktigaste orsakerna till att det är ont om bostäder på många håll i landet". Programledaren uppmanade de unga att vänta med att gifta sig för att ej öka bostadsbristen! Vilken cynism!

En enda lärobok, en för gymnasier, höll sig till sanningen: "Eftersom hyrorna för olika slags lägenheter inte har tillåtits stiga till nivåer, där efterfrågan skulle bestämma tillgången, råder ett betydande efterfrågeöverskott på bostadsmarknaden (bostadsbrist)."

Ännu 1974 tillgrip Tuge Erlander i en intervju i radions P1 "Inflyttningen till städerna"

De olika hushålls- resp. lägenhetsstorlekarnas förändringar åren 1945-1975 i hela riket

Hushåll		Lägenheter	
1 boende	+699 000	1R-2R	- 50 000
2 boende	+506 000	1 RK	-146 000
3 boende	- 31 000	2 RK	+231 000
4 boende	+135 000	3 RK	+574 000
5+ boende	-127 000	4 RK	+456 000
		5+ RK	+360 000

som förklaring till bostadsbristen, fastän han om någon borde veta bättre. Men att erkänna ett misstag är svårt, svårare ju större det är.

Förklaringen, den enda hållbara: vid mitten av 1960-talet hade hyrorna på grund av hyreskontrollen fallit med 30 procent sedan 1939 i förhållande till konsumentpriserna i övrigt.

Detta öppnade slussarna för en kategori bostadssökande med lägre angelägenhetsgrad än barnfamiljerna. Deras efterfrågan hade tidigare dämpats av priset, men nu stormade de in på bostadsmarknaden och tog för sig av vad myndigheterna generöst tillhandahöll. Det var de ensamstående. Fenomenet kallas hushållssplittring. De blev gökungen som trängde barnfamiljerna över bokanten. Men det kan de ej lastas för. De insåg väl i de flesta fall ej sammanhanget. Kritiken skall riktas mot de ansvariga myndigheterna, som med sin ansvarlösa politik möjliggjorde en utveckling som ledde till, att hälften av alla lägenheter, med vilka bostadsbeståndet har ökat under efterkrigstiden — både till 1960 och senare — har gått till enpersonshushållen. Och därmed blev bostadsbristen bestående.

År 1965 hade 1945 års brist på större lägenheter i förhållande till de större hushållen reducerats till endast 1 600. I städerna förekom fortfarande en viss eftersläpning, men skulle snart ha varit undanröjd, särskilt som antalet större hushåll började stagnera, ja t o m minska. Så skedde t ex i Stockholm med 4 000 åren 1960/65, medan antalet i Göteborg och Malmö höll sig konstant.

På en fri bostadsmarknad skulle i ett sådant läge bostadsköerna ha försvunnit och bostadsproduktionen kunnat få en rimlig omfattning, anpassad till hushållens efterfrågan och våra ekonomiska resurser.

Men de socialistiskt infekterade beslutsfattarna ville ej släppa sin tro på statens välgörande förmåga att ordna allt till medborgarnas bästa. Och de fick mängder av medlöpare t o m långt in i det borgerliga lägret, där man svek sina principer om fri konkurrens och fri marknad. Borgerliga politiker var rädda för sina väljare, vilka de själva och deras tidningar ej i tid och energiskt hade upplyst om sanningen. För många var sanningen tyvärr fördold och tycks vara det den dag som idag är.

Härtill kom den mäktiga påtryckningen från bl a alla inom byggnadsproduktionen. En VD i ett av våra största byggnadsföretag

Under en kort tid har det byggts enfamiljshus. Den här bilden är från Täby, där vill politikerna nu återgå till florfamiljshusen.

bekände öppenhjärtigt i en intervju: "Ju mer regleringar desto större blir bostadsbristen och det lever vi på! Jag bara noterar att jag borde lägga min röst i den socialdemokratiska skålen för att få mera jobb, det är ju nästan min plikt mot firman."

Utän vägledande signaler från en fri marknad och pressad av den bostadsbrist man själv reglerat fram beslöt myndigheterna att öka bostadsproduktionen ytterligare, och så startade det vettlösa enmiljonprogrammet: en miljon lägenheter skulle byggas åren 1966/75. Och därtill stora lägenheter! Statsutskottet vid 1966 års riksdag förklarade, att "en förhållandevis stor del av nyproduktionen bör utgöras av lägenheter, som är större än två rum och kök."

Så byggde man också. Av de cirka 950 000 nyproducerade lägenheterna under årtiondet i fråga bestod två tredjedelar av lägenheter med tre och fler rum och kök. Hushållen företedde en motsatt utveckling. Enpersonshushållen ökade med 376 000 och tvåpersoners med 318 000, medan de större minskade med 144 000. (På grund av det onormalt stora svinnet ökade bostadsbeståndet med endast 661 000 lägenheter).

Den asociala bostadspolitikens olyckskonse-

kvenser:

1. Ett alltför stort bostadsbestånd i förhållande till hushållens rimliga utrymmesbehov: År 1975 fanns 800 000 fler större lägenheter än större hushåll i hela riket, i Stockholm 64 000 och i Göteborg 41 000. Samtidigt bostadsbrist på mindre lägenheter som folk vill ha.
2. Det våldsamma bostadsbyggandet drev upp byggnadskostnaderna, utgjorde en ödesdigert inflationsmotor och snedvred landets ekonomi i avseende på tillgängliga resursers lämpliga användning.
3. Hyror — och skatter! — belastas nu med dryga kapitalkostnader. Enmiljonprogrammet innebar en investering på 100 miljarder kronor.
4. Det alltför stora bostadsbeståndet kräver mängder av energi för uppvärmning och har tvingat fram en våldsam oljeimport till allt högre kostnader. Uppvärmningskostnaderna har ökat med cirka 300 procent åren 1968/77. Dessutom negativa konsekvenser för vår betalningsbalans och ett olycksbådande oljeberoende.
5. Det stora bostadsbeståndet med alltför många stora lägenheter är mycket dyrt i fråga om underhåll och förvaltning. Kostnaderna härför utgör nu 60 procent av boendekostnaderna mot en tredjedel tidigare.
6. Det forcerade byggandet under enmiljonprogrammet ledde till ett omfattande fuskbygge. Nödvändiga omedelbara reparationer har nyligen uppskattats till 20 miljarder kronor, som boende och skattebetalare får betala. Observera att man nu försöker skylla ifrån sig: det var sån svår bostadsbrist!
7. Hyresregleringen medförde på grund av bristande underhåll en förslumning av det äldre bostadsbeståndet — en kapitalförstörelse av ofantlig omfattning, som på ena eller andra sättet måste betalas.

"I själva verket tycks hyreskontroll i många fall vara den mest effektiva, hittills kända tekniken att förstöra en stad, med undantag

(Forts. på sid. 11)

Ökningen av antalet lägenheter och enpersonshushåll

Hela riket	Lägenheter	Hushåll med en boende
1945-1975	+ 1 428 000	+699 000
1965-1975	+ 661 000	+376 000
Stockholm		
1945-1965	+ 132 000	+113 000
1965-1975	+ 35 000	+ 56 000
Göteborg		
1945-1965	+ 113 000	+ 59 000
1965-1975	+ 49 000	+ 32 000

DEBATT

Nej till abort!

Många människor får aldrig se dagens ljus. De aborteras. Det är fel att vår egen bekvämlighet skall kunna avgöra liv eller död för oskyldiga människor menar Eivor Buckau i denna debattartikel.

En stor grupp människor får aldrig se dagens ljus därför att de aborteras. Man tar deras liv och kastar bort deras kroppar. Skulle det visa sig att barnet lever trots aborten, händer det att de används för hybrid-DNA-experiment. ... Karolinska lär vara den största experimenteraren med aborterade levande babies.

Det ofödda barnet har liv från det ögonblick då äggcellen förenas med sädescellen och det pågår ingen medicinsk debatt beträffande den tidpunkt då livet börjar; alla vet det — utom de oupplysta och de som inte vill veta.

Det ofödda barnet är ingen cellklump utan en människa i miniatyr, vars hjärta slår från den 3-4 veckan. Vid 4 veckor tar huvudet definitiv form och armar och ben bildas. Vid 6 1/2 vecka är ansiktsdragen synliga och munnen och tungan och de tjugo barmtänderna bildas. Vid 8 veckor är hjärnan utvecklad och dess aktivitet mätbar medelst EEG. Vid denna tidpunkt förnimmer barnet smärta och vid denna tidpunkt beslutas de flesta aborter. Vid 20 veckor har barnet möjlighet att överleva om det skulle födas vid denna tidpunkt.

Kvinnor påstår att de har rätt till sin kropp och menar att detta skulle berättiga dem till abort. Barnet är emellertid inte en del av moderns kropp och när man menar att så är fallet ersätter man biologiska fakta med emotionella slogans. Abortfrågan har olyckligtvis kommit att knytas till kvinnorörelsen. Att vara *för* liv betyder inte att vara *mot* kvinnorörelsen. Dessa frågor måste hållas isär.

Den gravida kvinnans fysiska och psykiska hälsa får ofta rättfärdiga abort. Alla hänsyn har kommit att tas till modern. Men även babyn är en människa med rättigheter. Moderns problem är inte automatiskt viktigare än barnets. Fostret är ett människobarn och som sådant berättigat till den fundamentala rätten till sitt liv och ingen har av bekvämlighets- eller andra skäl rätt att ta dess liv. Att modern avlider under förlossningen torde inte förekomma så ofta nu för tiden att det skulle rättfärdiga abort och vad moderns psykiska hälsa beträffar är det snarare så att abort innebär en psykisk påfrestning.

Då kvinnan predikar valfrihet motsäger hon sig själv. Å ena sidan: kvinnan som bestämmer över sin kropp och har frihet att välja och göra vad hon vill med sin kropp. Å andra sidan: abortoffret, den lilla människan, som inte tilläts att bestämma över sin kropp, som berövas varje möjlighet till valfrihet, oskyldigt dömd till döden.

Abort för att göra sig av med vanskapta eller oönskade barn stöder direkt föreställ-

ningen att några människor skulle ha större rätt att leva än andra. Den logiska slutsatsen av detta blir att alla handikappade eller s.k. oönskade personer borde undanröjas.

Att baserat på ens egen inskränkta och förutfattade mening bestämma huruvida andra människor skall leva eller inte är höjden av egocentricitet. Man utgår från att de handikappade eller oönskade barnen kommer att leva ett meningslöst liv eller ett liv fyllt av lidande (stryk). Kan detta på något sätt dokumenteras? Hur vågar vi förutspå vad som kommer att hända en person under ett helt liv? Om vi skulle döda alla de människor som någonsin upplevt perioder av mycket lidande, skulle världen vara en öde plats därför att den skulle vara *tom*. Abort är dödande och inga sociala ursäkter kan dölja detta faktum. Abort är det värsta slaget av barnmisshandling därför att den dödar.

Vidare menar man att våldtäkt skulle rättfärdiga abort. Naturen lär emellertid vara så vis — enligt medicinsk forskning — att kvinnan vid våldtäkt skulle avge ett antibefruktningsssekret. *Om* hon nu skulle råka bli gravid så finns alltid möjligheten att föda barnet och låta föräldrarna som inte kan få egna barn adoptera det.

Det faktum att komplikationer i de flesta fall följer på abortingripande visar att inte heller den legala aborten är säker. Att legalisera abort bara därför att den förekommer är som

att legalisera bilstöld bara för att den förekommer. Så vitt jag förstår finns det inget försvar för abort, varken legaliserad eller illegal.

Samhället ignorerar den ofödda människans rättigheter och sitt ansvar att låta sitt beskydd omfatta alla medborgare, vilket ansvar är samhällets väsentligaste uppgift.

Kvinnor — Eva Hjelmström* t.ex. — menar att samhället, de lagstiftande, skall ta hänsyn till och bära kvinnors skuldbörda och ångest. Man talar om "skräckpropaganda". Det är inte fråga om skräckpropaganda utan det egna samvetet som talar.

Kärlek är det enda som kan rädda jorden från en katastrof: den verkliga kärleken till allt liv, även det ofödda, kärlek och medmänsklighet mellan raser och över gränser. Ur den kristna kärleken har alla *För Liv-organisationer* växt fram. Alla som arbetar för liv är väl medvetna om de problem som finns och inte bara det: de arbetar för att lösa dem. Problemkedjan går emellertid långt tillbaka och arbetet har kommit att bli omfattande. Aborten är sålunda verkan av orsaker som är att söka långt tidigare.

Kärlek till allt liv är det som kommer att rädda oss från den robotillvaro som beskrevs i *Sköna nya värld* och 1984. Jag vill minnas att över ett hundra profetior gjordes i 1984 och av dem har alla utom 13 uppfyllts.

Eivor Buckau

* Riksdagsledamot, vpk.

Aborterade foster. 13-18 veckor gamla

Lögner som livsform

I en nyutkommen bok diskuteras den sovjetiska användningen av språket som manipulationsredskap. Lögner blir en livsform i språkmanipulationens tecken.

Den kanske viktigaste orsaken till kommunismens utbredning och inflytande i de fria västländerna är den okunnighet som råder om förhållandena i de kommunistiska länderna. Och ändå finns det sedan 1920-talet en hel litteratur på många språk om just de inre förhållandena i östländerna och den enskilde undersåtens liv i dem. Men det märkliga med kommunister och marxister är att de nästan utan undantag tillsluter alla öron och ögon mot alla fakta som inte överensstämmer med deras önskedrömmar.

Även på svenska finns en hel del äldre och yngre böcker av detta slag, som borde vara tillräckliga för att bortsopa kommunismen hos oss, men så har inte blivit fallet. Det behövs uppenbarligen mycket flera avslöjande böcker. En sådan har på sistone tillkommit, skriven av historikern och forskaren *Kristian Gerner*, kallad *Arvet från det förflutna*. Med stöd av sin kunskap i ryska språket har han plöjt genom ett stort antal merendels moderna källor för att direkt och indirekt få fram de drag som kännetecknar Sovjets "ansikte."

Sovjets arv från det gamla Ryssland

Bokens titel syftar på det gamla Rysslands inflytande på den nutida kommunismen. Författaren gör det hos oss ofta förbisedda konstaterandet, att den ryska kulturen inte påverkades av vare sig katolicismen, reformationen, renessansen, upplysningen eller liberalismen. Ryssland gick från den bysantinska medeltiden nästan direkt in i 1900-talets sovjet-samhälle. Gerner åberopar två forskare, "vilkas analyser går ut på, att när Stalinregimen befästes ordentligt, så kom traditionella ryska drag att ta överhanden över de marxistiska och socialistiska dragen." Men det hindrar inte, att deras regim obehövt håller fast vid den marxistiska och socialistiska terminologin.

Frågan är emellertid, om det inte är ännu viktigare att stanna inför ett annat viktigt inslag i boken. Han anmärker, att Sovjets presentation av sig självt avslöjar dess system som "bluffen som livsform." Uttrycket skulle kunna skärpas som i rubriken här ovan, nämligen lögner som livsform. Det är frågan om en systematisk ordförfalskning, som syftar

till att förstöra hela det hittillsvarande språket, antingen det är ryska eller något annat. Metoden begränsar sig nämligen inte till de språk som talas inom Sovjetunionen, utan den härjar inom alla världens språk. Bl.a. går den ut på att förvandla betydelsen av varje demokratiskt och liberalt honnörsord till sin motsats. Tack vare sin konsekvens och samstämmighet på alla tungomål kan metoden avslöjas, och den som sitter inne med nyckeln kan uttolka den verkliga meningen. Men hur många västerlänningar har denna nyckel? Även lögnspråket har sin gamla ryska tradition. En författare vid namn L. Andrejev påpekade redan i början av 1900-talet i en artikel kallad det allryska ljuget, att ryssen varken kunde tala riktig osanning eller riktig sanning. I stället var han mästare i ett mellanting, *vrajne* istället för *pravda*. Numera har detta mellanting förvisso förträngts av det konsekventa ljuget.

Ärlighet blir samhällsfientlig

Syftet är att helt förvirra människornas själar och frånta dem möjligheten att skilja mellan rätt och orätt, sant och osant. Därmed blir de också oförmögna till motstånd mot den järnhårda diktaturen. Språkförstöringen är ett led i människosjälens behärskande. Gerner behandlar utförligt den ryske exilförfattaren Alexander Zinovjevs bok *Gapande höjder*. Den avslöjar ett samhälle "där varje ärligt påstående nödvändigtvis blir samhällsfientligt. Människor i detta samhälle visar sig vara språkliga dualister, socialt tvåspråkiga. Orden får olika mening i det officiella och det privata språket. Bara lögnare och hycklare uttrycker officiellt och privat samma åsikt."

Zinovjev påpekar, att ledarna inte själva tror på den officiella ideologin, samtidigt som de inte kan klara sig utan den. Partiet koncentrerar sig numera på att vidmakthålla *fiktionen* att det råder socialism i Sovjet — en helt medveten bluff alltså. "I Sovjet kan alla intellektuella ryska," skriver Gerner. "Knappt någon av dem bekänner sig på allvar till den marxism som de dagligen får stifta bekantskap med i sitt eget samhälle."

För att vidmakthålla lögnssystemet måste regimen i detalj kontrollera hela samhälls- och kulturlivet. Det betyder hemlighetsmakeri och förvanskad eller rent förfalskad statistik.

Det finns två slags statistik, "dels lögnaktiga och pretentiösa, som fyller tidskrifterna, dels den som finns i de hemliga rapporterna till centralkommittén." Den vetenskapliga forskningen är vingklippt och helt kontrollerad. En rad sociala och ekonomiska ämnen är förbjudna för forskningen.

Pressen får naturligtvis endast ta in av regimen godkänt material. Ur regeringens synpunkt skall den "avslöja och analysera orsakerna till att vissa företag och jordbrukskollektiv inte uppnår uppsatta produktionsmål samt kritisera brott mot arbetsdisciplin, huliganism, bristande organisationsförmåga och slöseri." Den är med andra ord ett rent statsorgan.

Varför vill vi inte se sanningen?

Det är allt detta som opinionen i Västerlandet och Sverige inte vill inse, trots att möjligheten finns. Den fortsätter årtionde efter årtionde att betrakta den kommunistiska lögnpropagandan som en normal västerländsk argumentering. Större delen av världsopinionen är bevisligen förgiftad av den ordförfalskning som utgår från varje kommunistisk propagandahärd. Detta bekräftas av den samstämmighet och den styrka, med vilken den ledande opinionen ställer sig till den kommunistiska imperialismens förfogande, som fallet var t.ex. i Vietnamkriget. Inte ens Solzjenitsyns avslöjanden har haft någon avgörande följd inom den västerländska opinionen. Den vill bedragas — i tron på vad den uppfattar som marxism och socialism.

"Det är kanske inte lätt för en västerländsk marxist," skriver Gerner, "att se det ryska i sin egen lära bara genom att studera rysk och sovjetisk historia. Men han borde, om han vill göra anspråk på hederlighet, tillägna sig innehållet i Zinovjevs böcker *Gapande höjder* och *Den ljusa framtiden*. Zinovjev avslöjar, att mycket av det som gäller för radikal samhällskritik i ett land som Sverige bara är krumbukter av dresserade byrackor i cirkus Ibansk."

Ebbe Aspegren

Kristian Gerner: Arvet från det förflutna. Sovjet på tröskeln till 80-talet. Liber. Ca 55:-.

BOK-NYTT

Tibet

Christer Leopold har varit i Tibet och har skrivit om sina intryck. Han är begeistrad över Kinas civilisatoriska framgångar där, i ett land som ännu för 30 år sedan var 1000 år efter sin tid och otroligt barbariskt. Redan i Tore Zetterholms förord får man en försmak av detta. Zetterholm låter oss också få veta att han helt underkänner den "berömda" Internationella Juristkommissionens rapport om det påstådda folkmordet från Kinas sida. Kan allt vi såg bara ha varit Potemkin-kulisser frågar han sig visserligen, men bara för att omedelbart svara nej.

Den som inte har möjlighet att bilda sig en egen säker uppfattning blir lätt tvekan i valet mellan ena partens pest och andra partens kolera. Hans Plogvall, som borde ha betydligt bättre möjligheter att bedöma situationen inskränker sig till att påvisa ett fel i ett särskilt avsnitt, men har i övrigt inte ett ord till övers för boken i sin helhet. Det säger onekligen en del. Självt finner jag det egendomligt att Dalai Lama flydde undan ett uppror, som författaren påstår vara framkallat av Dalai Lama själv, utan att ens antyda att upproret skulle ha urartat och gått upphovsmannen ur händerna. Den förut i *Contra* (nr 6 1980) omnämnda boken om *Kina utan mask* har helt andra åsikter än Leopold, och den verkar vara tillkommen med historiskt akribi. Denna bok saknas f ö i den eljest mycket omfattande litteraturförteckningen i Leopolds bok.

Som reseskildring kanske boken och dess illustrationer försvarar sin plats.

Ake Malmquist

Christer Leopold: *Rosa i Tibet*. Norstedts. Ca 125:-.

Palme igen

Har du öron så hör

hur det stiger i kör:

Palme igen!

Det är en härlig refräng

med en ärlig poäng:

Palme igen!

Raderna är hämtade ur Socialdemokratins kampsång inför 1979 års valrörelse. Krönikören och politiske journalisten Dieter Strand inleder sin initierade och ytterst intressanta bok om människan Olof Palme med de här refrängraderna. Kampsången är hämtad från folkhemmets tid, 1936 och då var titeln som sig bör "Per Albin igen".

Dieter Strands bok som kom sent i höstas i undlar alltså om vår mest kände politiker i 50-åriga i vår tid, Olof Palme. Strand följer den socialdemokratiska partiledaren inför 1979 års val och också Palmes kamp för linje 2 i folkomröstningen.

Strand säger i boken att det var med en viss skepsis som Olof Palmes omgivning såg på hans försök att djuplod partiledarens politiska

liv inifrån. Man trodde allmänt att Strand och fotografen Stig-Göran Nilsson skulle få nobben. Strand hade skrivit till Palme och lagt fram förslaget att han med fotograf skulle följa Palme dag för dag — inifrån: På hans arbetsrum i riksdagshuset och på valturmernas hotellrum, in i radhuset hemma i Vällingby och ute i arbetslyan på Bommersvik.

Palme sa ja när han ringde sent en söndagskväll, utan reservation. Dessutom var det aldrig tal om att Palme skulle se eller godkänna text och bildmaterial före publiceringen.

Dieter Strand lyckades med sin föresats, det är boken ett fint bevis på. Han lyckades med att presentera Olof Palme som det fullfjädrade politikerproffs han är. Han tråklar sig igenom Palmes personliga reflektioner, taktiksnacket och sosse-kulten i en livlig publikation. Boken blir aldrig tråkig. Man sträckläser den från pärm till pärm.

Några direkta inrikespolitiska nyheter om socialdemokratien och dess förgrundsförare ges dock inte i boken. Strand snuddar vid små oegentligheter mellan LO-basen Gunnar Nilsson och Palme i olika frågor. När det gäller Palmes allt fler och större engagemang i fredens tjänst på det utrikespolitiska FN-fältet bidrar boken till beundrande inblickar.

Vi får möta Olof Palmes familj i boken. På ett humoristiskt och nära sätt får vi följa Palmes vardag. Ledaren för Sveriges största politiska parti reser land och rike runt och söker värva röster inför socialdemokratins viktiga val 1979. Med Kjell Larsson och den ständigt arbetande sekreteraren Ann-Marie Willsson som främsta stöd gör Palme en bra valrörelse. Fulla hus drar han och Dieter Strand kan i sitt anteckningsblock inregistrera arbetarrörelsens fulla stöd åt sin ledare. Likaså kan han konstatera att Linje 2 och Palme vinner en solklar seger med sina kampanjmöten.

Dock boken *Palme igen* ger inget svar på varför socialdemokratien och Olof Palme förlorade 1979 års val. Strand redogör för Palmes osäkerhet dagarna före valet, då förstemannen oroligt frågar sig — hur ska det gå? Om slutet på Olof Palmes valrörelse skriver Strand följande rader: "Så slutar en valrörelse: En ensam partiledare går över fälten vid sjön Yngern där han brukar höra lommens skri: I natt tog jag en sömntablett klockan tolv. I morse vaknade jag sex och kände mig utsövd och — ja stridslysten. Jag tänkte: blir det jävligt knäppt, till exempel 175-174, är det lika bra de borgerliga får fortsätta regera. Ekonomin är ändå så dålig, dom kommer inte att klara det. Efter folkomröstningen blir det nyval. Då tar vi dom."

Dessa tankar och ord yppade Olof Palme två dagar före valet 1979 till sin ständige skugga Dieter Strand. Efteråt med facit i hand vet ju läsaren av Strands bok hur det gick. Socialdemokratien fick inget nyval. Annars har och hade Olof Palme rätt i mycket och det stryker boken under på. Man måste beundra Olof Palme som människa och boken förstärker bara positiva drag hos denna profil på det politiska fältet.

Dieter Strands bok med Stig-Göran Nilssons bilder låter oss möta en stor rörelse och partifunktionär i tiden. Donald Jansson
Dieter Strand: *Palme igen?* Norstedts. 82:-.

Palme efter valkampanjen 1979.

Mellanamerika

Andres Küng är en vittberest skribent med många böcker bakom sig och många initierade artiklar i Svenska Dagbladet. Han har också uppträtt i TV — en tyvärr alltför sällsynt kombination. Hans senaste bok handlar om Mellanamerika, en bit kontinent som stått i ramplyset de senaste åren, där den väl kommer att förbli ett bra tag framöver. Syd- och Mellanamerika har ett stadgat rykte för politisk oro, ursprungligen en följd av de spanska och portugisiska inkriktarnas beteende på 1400- och 1500-talen, med en ännu idag skönjbar förstörelse av gammal kultur. Ännu för ett halvt sekel sedan kunde man förlägga äventyrsberättelser och operetter till denna miljö Nu jäser det överallt, till icke ringa grad på grund av kommunistisk uppvigling. Det har blivit blodigt allvar. Genom massmedia, icke minst radio och TV, matas vi med skräckskildringar därifrån, som vore lättare att smälta om de inte var så ensidiga. PI serverade för någon tid sedan, i slutet av januari, ett par reportage, där orden polis och militär knappast förekom utan ett nedsättande epitet framför. Man märker avsikten och blir både förskräckt och avskräckt från dylika reportage.

Küng förfaller inte till dylikt. Hans stil kan ibland nästan påminna om Frank Heller och Falstaff Fakir, de oförläpna Lundapågarna. Självt är han ju nu Malmöpåg. Det smittar kanske. Ser man emellertid till det faktiska innehållet så dominerar dock allvaret. Det är väl helt enkelt en följd av läget. Kungs engagemang lyser rätt kraftigt igenom. Han använder t o m den gamla klyschan om yttersta högern, en minst sagt odefinierad företeelse. Vidare nämner han inte att en övervägande del av folket tar avstånd från de stridande parterna och bara önskar fred och ro. Det vore förstås föga glamoröst att påvisa denna eljest rätt intressanta företeelse. Rätt närhängande är då också observationen att de båda banditsidorna kunnat hålla på i bortåt ett par decennier utan att någondera vunnit. Detta har kostat och kommer att kosta hela befolkningen enorma förluster.

Hälften av boken behandlar Guatemala och en fjärdedel Salvador, troligen med rätta. Författaren har själv tagit de många fotografier som pryder boken.

Ake Malmquist

Andres Küng: *Don Gustavo och bläckfisken som åt bananer*. Libris.

USA väljer väg

Gunnar Jervas är docent i internationell politik vid Umeå universitet. Han är dessutom chef för sektionen för internationell politik vid Forsvarets forskningsanstalt. Jervas har tidigare publicerat några böcker i detta ämne.

Boken är välskriven och deskriptiv och en av huvudteserna i den är, att en återgång till den tidigare avspänningspolitiken inte förefaller sannolik. Carters utrikespolitik tolkas av Jervas som en nedprioritering av USA:s relationer till Sovjet till förmån för Västeuropa och Japan, de gamla bundsförvanterna. Boken betonar också möjligheten att vi står inför en utdragen krisperiod i stormakternas relationer, vilket då resulterar i påfrestningar för alla stater. Bokens titel till trots bygger den mer på historik än framtidssiande. Men utan att känna till historien blir det svårt att spå om framtiden.

Jervas konklusion är att de bästa framtidsutsikterna relativt sett talar för en trilateral politik i någon form, samtidigt som den militära strategin uppvärderas. Boken är upplagd efter tre huvudavsnitt. Det första handlar om USA:s utrikespolitik från självständighetsförklaringen 1776 till Fordadministrationen. Det andra avsnittet behandlar Carteradministrationens politik fram till årsskiftet 1979/80.

Slutligen behandlas hur amerikansk utrikespolitik kan tänkas utvecklas i framtiden.

Carter fann det troligt att frågor om fred och krig i framtiden skulle bero mer på ekonomiska och sociala problem än på de säkerhetspolitiska och militära. Så frihandel och fri konkurrens blev honnörsord inom marknadsökonomi.

Ett sätt att dra in fler länder i den västdominerade ekonomin kunde vara att öka handel och andra ekonomiska förbindelser med tredje och fjärde världen. I början av 1980, efter Sovjetunionens inmarsch i Afghanistan, lanserades den s.k. Carterdoktrinen — "Ett försök av vilken som helst utomstående makt att vinna kontroll över regionen kring Persiska viken kommer att betraktas som ett angrepp mot Förenta staternas vitala intressen".

Det kan noteras att USA kraftigt höjt militärautslaget. Den nya Reagan-administrationen förefaller göra samma sak. Meningen är också att en specialstyrka om 100.000 man snabbt skall kunna sättas in varhelst amerikanska intressen hotas. Det är troligt att samarbetet mellan västmakterna och USA kommer att öka i framtiden. Jervas spekulerar i huruvida USA kommer att pendla mellan basrollerna "isolationism" och "involvering", som landet tidigare gjort. Eller varianter emellan.

Han analyserar därvid tänkbara alternativ vad det gäller detta samt vid avspänningspolitik och internationell omgruppering. Kritiken inom USA berörs också. För Jervas förefaller "den kraftfullare politiken" som mer sannolik och nu med facit efter det senaste presidentvalet får man ge honom rätt. Reagan vann säkert många röster från Carter tack vare denna deklaration samtidigt som han skickligt betonade att den amerikanska patriotismen och självkänslan skulle byggas upp igen. Jervas

har lyckats med sina ambitioner vad det gäller att beskriva de mer övergripande problemen på ett lättbegripligt sätt. Därigenom kan man rekommendera den till envar som är intresserad av vad som händer i världen, utan att man för den skull måste besitta specialkunskaper i ämnet.

Roger Söderqvist

Gunnar Jervas: Världsmakt väljer väg. Centralförbundet Folk och Försvar. 82 s. C:a 30:-.

Det dekadenta Europa

In defence of decadent Europe är titeln på en bok av den kände franske publicisten Raymond Aron, som skrevs 1978. Titeln är ironisk. Författaren vill nämligen försvara det liberala Västeuropa, det som i öst kallas dekadent. Han menar, att ett sådant försvar behövs, eftersom västvärlden har svagt självförtroende, är omedvetet om sin egen överlägsenhet och hyser en skuldskänsla för det kapitalistiska systemet, som inympats av marxister. Anhängarna av den marxistiska "vulgatan" får vatten på sin kvarn, så fort väst kommer in i en kris.

Aron påvisar att öststatssystemet inte är så rationellt som anhängarna av den vetenskapliga marxismen vill låta påskina. Den centrala godtyckliga prissättningen leder till kapitalslöseri, brist på råvaror för planerade projekt och produktion av varor som inte efterfrågas. Styrningen kan inte heller bli så allomfattande som regimen vill. Följden blir att endast en del av ekonomin kan kontrolleras, men förvirring skapas hos resten av ekonomin.

Det är låg produktivitet hos både arbetskraft och kapital. Man tycks bara känna till ett medel för tillväxt: mer och mer produktivt kapital, fler och fler arbetare. Ryska fabriker är ofta överbemänskade och arbetarnas produktivitet rätt låg, och lönen blir därefter. Därför jobbar också många ryssar extra ("mänskensbönder" t ex). Man beräknar, att 25 procent av Sovjets arbetsmarknad är "grå".

Enligt Aron är den överdrivna självkritiken i väst ett arv från en gammal västerländsk tradition. Under 70-talet har det dessutom vuxit fram tre nya temata i den västerländska självkritiken: det ekologiska ("industrin förstör naturen"), som går tillbaka på en gammal konservativ teknikfientlighet, liksom antimaterialismen, som tar sig uttryck i fördömandet av produktivitet. Det tredje temat kallar Aron det neo-malthusianska efter Malthus idé att jordens resurser inte räcker till, om människorna fortsätter att föröka sig. Utvecklingspessimisterna triumferade i Romklubben, men Aron kallar dess första rapport för ett typiskt exempel på pseudovetenskap och pseudosaktighet.

Aron syftar alltså till att avmystifiera marxism-leninismen, särskilt dess messianska frälsningslära. Det har ju nämligen visat sig, att de flesta av dess profetior har slagit fel. Kapitalismens självdestruktion och det industriella proletariats utarmning har inte ägt rum. "Mervärdet", som socialismen skulle avskaffa, har i de socialistiska länderna sugits

upp av staten och byråkratin, i stället för att delas ut till det arbetande folket.

Om marxismen än i dag är en levande kraft, är det inte Sovjets förtjänst, utan beror på intellektuella i väst, som fortfarande bedriver en kult av Marx. De brukar leta fram någon text hos Marx och använda den som försvar för de mest skilda påståenden.

K. Wallquist

Raymond Aron: In Defense of Decadent Europe. Regnery/Gateway, Chicago. Pris 5 9:45.

Kulturrevolutionen

Chen Jo-hsi är född Taiwan-kines och hon började studera litteratur i hemlandet. De akademiska studierna fortsatte sedan i USA. 1964 beslöt sig familjen för att bosätta sig i Kina, "för att tjäna folket". Efter att ha levt med Kulturrevolutionen i 7 år, lyckades familjen till slut att lämna landet 1973. Efter en mellanperiod i Hongkong bor familjen nu i Kanada.

Boken innehåller 8 noveller, som var och en på sitt sätt ger en bild av hur vardagslivet kunde gestalta sig efter kulturrevolutionen. Chens stil är enkel och okomplicerad, det är lätt att få grepp om novellernas huvudpersoner direkt.

Tonen är inte fördömande, men ironin går inte att döja. Personerna skildras ibland lite melankoliskt, men det är som om författarinnan velat lämna över hela bedömningen av orsak-verkan till läsaren.

Med tanke på vad Kulturrevolutionen förde med sig på samhällets alla nivåer, får novellsamlingen nog anses vara lite tam. Men den ger ändå en bra bild av vilka konsekvenser ett förlupet ord eller en vägran kunde föra med sig. De olika kampanjerna som genomströade samhället skymtar flyktigt i bakgrunden och bildar någon slags ram kring berättelserna.

De två mest gripande berättelserna i boken enligt mitt tycke är "Ordförande Mao är ett ruttet ägg" och "Den stora fisken".

I den första skildras hur ett litet fyraårigt barn väcks mitt i natten av två män från politiska sektionen för att ta reda på om det ropat reaktionära slagord och vem som lärt det detta.

I den andra får vi följa mannen som beger sig ner till marknaden för att köpa en fisk till sin sjuka hustru. Några amerikanska journalister skall nämligen komma på besök i staden och därför bullas det då upp en massa varor, vilka annars inte alls finns eller som det är brist på.

Mannen gläder sig åt den fina fisk han skall ha med hem till den sängliggande hustrun. Det blir lite omväxling till den frusna kål de ätit en hel vecka. I staden får han så köpa en stor fin makrill, men priset är mycket högt. Han köper lite bambuskott också samt tomater och gurkor — något han inte sett på mycket länge.

Förnöjd leder mannen sin cykel genom köerna och sätter sig så småningom på den för att cykla hem. Då klappar plötsligt någon

(Forts. på nästa sida)

honom på axeln och säger: "Kamrat, den fisken är inte till salu". Han ombuds att lämna tillbaka den till kassakontoret omedelbart, så skall han få pengarna tillbaka. Hjälpplösa tingas han lämna från sig fisken efter en stunds diskussion. Medan han förvirrad står och väntar på pengarna kommer en annan man fram till honom. Denne lär honom knepet han inte vetat men borde ha känt till. Visst kan man handla före de utländska gästerna anlant. Men då måste man lämna tillbaka varorna igen. Bättre är att vänta tills gästerna givit sig av från staden, då går det att köpa eventuella specialiteter. . . Roger Söderqvist

Chen Jo-hsi: Häradsövding Yins avrättning och andra noveller från kulturrevolutionens Kina. Atlantis. 173 s.

Abel Muzorewa

Abel Muzorewa är biskop och ledare för African National Council. I den provisoriska övergångsregeringen som föregick valet i mars 1980 i Zimbabwe/Rhodesia var han premiärminister. Han ställde också upp i valet, som emellertid blev en motgång och personlig besvikelse för honom. Trots detta lär Muzorewa spela en betydelsefull roll i det nya Zimbabwe, det förflutna vittnar om det.

Boken *Vi reste oss upp* är självbiografisk. Muzorewa berättar om kampen för ett självständigt Zimbabwe och vilka personliga insatser han gjort för att nå fram till detta. Boken är inte bara en berättelse om självständighetskamp, utan också ett dokument om en fattig bondpojkes väg fram till biskopsutnämning och ledarskapet för African National Council.

Efter ett mellanspel i USA och "den djupa södern" där, återvände Muzorewa till Rhodesia 1963. Han tyckte sig då finna att folket visade ett större intresse för politik än vad han mindes var fallet förut.

Efter att ha blivit utnämnd till biskop ville Muzorewa att hans folk skulle befrias från mer än åttio års kolonialism och implikationen att afrikaner av naturen är liggre stående varelser. Han ville att kyrkan skulle arbeta hårt för att "driva ut de demoner som följde med detta mindervärdeskomplex" och tyckte att de vita inte skulle ha ensamrätt och privilegium att leva i välmåga.

I och med att Muzorewa tog ställning uttalade han sig politiskt och inte bara religiöst. Därigenom kom han också att ansluta sig till en ny väg av opposition från kyrkan mot Rhodesia-rasismen, vilket skulle visa sig ge honom en del konsekvenser.

1969 enade sig protestantiska och katolska ledare om att tillbakavisa Smith-regimens nya författningsförslag. Muzorewa fick då sitt elddop som politiskt engagerad kyrkoledare. Kyrkan kom att engagera sig på mångahanda sätt, dels genom humanitär hjälp till personer som deltog i befrielsekampen, dels skolning av blivande nationalister. Men frigörelsen från det gamla systemet innebar ett motstånd mot alla former av kolonialt förtryck, inte bara andligt och moraliskt utan också psykiskt, ekonomiskt och fysiskt.

1971 bildades African National Council "för att representera den tysta afrikanska majoriteten i landet och dess röst och vilja." Avdelningar av ANC kom att växa upp lite här och var som svampar ur jorden.

Muzorewa reste mycket. Bl.a. talade han i det brittiska parlamentet, FN:s säkerhetsråd och med amerikanska kongressledamöter. Besöken var föga givande till en början. 1973 utformades en ny strategi för att försöka få Smith och Rhodesiska Fronten att gå med på majoritetsstyre, men det hela gick mycket trögt.

Sedan följer en serie av möten med statsöverhuvuden i "Frontstaterna", där de aktuella problemen diskuteras. Vid ett av dessa möten i september 1975, inbjuder president Samora Machel i Mozambique alla ifrån Zimbabwe att bo i Mozambique och möjligheten att kunna operera därifrån. Detta erbjudande mottogs med största tacksamhet. Samtidigt fastslog man att det var meningslöst att fortsätta samtalen med Ian Smith. "Den enda vägen till frigörelse i Zimbabwe är den väpnade kampen," sades det. FRELIMO:s framgång och förkänslan av Mozambiques självständighet i juni 1975 gjorde att tusentals ungdomar i Zimbabwe lämnade Rhodesia för att ansluta sig till guerillan. Som "överbefälhavare" fick Muzorewa nu en svår uppgift i att ena alla frihetskämpar. 1976 blev ett år fyllt av besvikelse och söndring. Samma år blev Kissinger i USA intresserad av södra Afrika. Hans mål var att få Smith att slå sig ner vid förhandlingsbordet på en författningskonferens. Smith överraskade sedan världen med uppgiften att Rhodesia skulle gå med på ett majoritetsstyre inom två år.

Presidenterna i "Frontstaterna" övervågde Kissingers "förhandlingspaket" och lovordade samtidigt Zimbabwes folk och soldater som tvingat Smiths regim att acceptera majoritetsstyre.

Samtidigt blev kraven från Muzorewa starkare: "Vi har inte kommit för att göra eftergifter, utan för att kräva tillbaka vårt land." Därefter skisserade han upp ANC:s förslag till en interimregering. Den följande konferensen blev en konferens utan resultat. Muzorewa för till Genève och framlade där sina synpunkter och krav. 1977 kallade Smith Muzorewa till förhandlingar. Han gick då med på majoritetsstyre och allmän rösträtt om han i gengäld fick garantier för de vita under majoritetsstyre och skydd för dessa. Muzorewa tyckte nu att situationen började ljusa. Men vid senare detaljförslag visade sig Smith vara ursinnig och han kom därvid med en mängd anklagelser. Samtalen råkade änyo in i dödläge. Muzorewa kallade då in alla svarta delegater för att få dessa att samsas om en gemensam infallsvinkel. Detta fick till resultat att man skulle tvinga Smith att avstå från en representation som skulle innebära att en tredjedel skulle vara vit. Denna krympte till 28 procent istället.

1978 lade så Muzorewa fram Zimbabwes sak för en skeptisk värld och frågan var sedan om Smith skulle hålla de avtal man trots allt lyckats ingå. Men i mars avlade så Muzorewa eden som medlem i det nya exekutiva rådet och därmed hade en jätteuppgift slutförts.

Vi reste oss upp är alltså inte bara en

läsning om den politiska kampen i Zimbabwe, utan handlar också om hur en stark Gudstro kan överbygga problem. Boken visar också vad missionen kan betyda för ett afrikanskt land. Roger Söderqvist

Abel Muzorewa: Vi reste oss upp. Harriers förlag. C:a 75:-.

En skatteindrivares död

Av titeln framgår att boken har ett lyckligt slut. Författaren suger extra på den karamellen, genom att låta skatteindrivaren få ett särdeles otrevligt slut.

Boken har legat högt på bestsellerlistorna. Anledningen är väl att alla känner igen sig, när Anderz Harning tar itu med lätt begåvade skattebyråkraters härjningar. Deras verksamhet i boken kan verka bisarr, men för den som råkade ut för deras härjningar är skildringen nog så realistisk. Några överdrifter finns visserligen, men det må vara den skönlitterära författarens rätt.

I det gamla Palestina betraktades skatteindrivare (publikaner) som syndare, som några som hederligt folk inte ville ha att göra med. Anderz Harning är av samma uppfattning. Man förstår honom. Klas von Holst

Anderz Harning: En skatteindrivares död. Rabén & Sjögren.

Anderz Harning får inte ha en soffa som är längre än 1,5 m i sitt arbetsrum för skattemyndigheterna. När byråkraterna varit hemma hos honom och mätt och funnit honom bryta mot reglementet sågade han sin soffa mitt itu.

Boklistan

Några aktuella böcker, från den senaste tidens utgivning.

Erik Moberg: *Sovjet — Ojemakt med problem*. Centralförbundet Folk och Försvar. C:a 45:-.

Frantisek Janouch: *Nej, jag klagar inte. Dagbok från "normaliseringen" i Tjeckoslovakien 1968-75*. Tiden.

Torgny Segerstedt (red): *Politikens seger och kris*. Ratio.

Uno Vallman: *Som lamans utsände i Tibet*. Författarens förlag.

Klas Bergman: *Tredje bordet från höger — över gränser i Östeuropa*. Liber. C:a 90:-.

Helmer Lång: *Politiska metadikter*. Litteraturtjänst.

Ska Contra stoppas?

Genom att läsa utryckta delar ur en artikel och därefter tillgripa fria "associationer" har Stockholms tingsrätt kommit fram till att en artikel i Contra gjort sig skyldig till förtal. Med 3 röster mot 2 har Svea hovrätt fastställt domen. Contra har inte kunnat hitta en enda läsare som uppfattat artikeln på samma sätt som rätten. Contras existens är nu hotad. Den beror på extra ekonomiskt stöd från läsarna.

I en artikel i Contra nr 1 1979 stod att en artikel som varit införd i tidskriften Östeuropa "var mycket avslöjande för (Baltiska) institutet och dess chef Rebane." Rebanes namn har varken förr eller senare förekommit i Contra. Genom den citerade bisatsen ansåg sig Rebane förtalad av Contra. Han menade att även vissa andra delar av artikeln skulle avse honom. Trots att de uttryckligen avsåg helt andra personer.

Fem månader efter artikeln erhöi Contras ansvarige utgivare en stämning från Stockholms tingsrätt. En jurist som rådfrågades menade att det var självklart att Contra skulle bli frikänd. Han var så säker på sin sak att han avböjde medverkan av tryckfrihetsjury. Contra blev emellertid fälld i tingsrätten. Nedan återges allt väsentlig som anförs för att motivera fällande dom:

varje mening tagen för sig, i det påtalade artikelavsnittet... icke innefattar sådant utpekande som gjorts gällande. Det framstår däremot som klart att de aktuella fyra styckena, lästa i sitt associativa sammanhang med varandra, av en normal läsare måste uppfattas som ett påstående att Rebane är kollaboratör med KGB och jämförlig med Rinnan. Denna effekt ändras... inte... av det förhållandet att senare i artikeln uttryckligen jämförelse sker

mellan Rinnan och "Per Nilsson". Den angivna effekten måste vara åsyftad av artikelförfattaren och insedd av (ansvarige utgivaren).

Contra har senare diskuterat artikeln med 13 läsare. Av dessa delade 13 Contras uppfattning om artikelns innehåll. 0 delade tingsrättens mening.

Domen överklagades, men med tre röster mot två fastställdes tingsrättens dom. Hovrätten tar Contras "vederhäftighet i politiska frågor" som en försvarande omständighet.

I en reservation till domen heter det emellertid:

I en tidningsartikel kan man inte rycka ut vissa delar och därefter bedöma avsikten med artikeln bara genom de utryckta delarnas innehåll. Läser man hela artikeln och inte bara de fyra första styckena framgår det att artikeln handlar om en person under täcknamnet Per Nilsson...

Detta framgår i ö redan av rubrik och ingress, som tingsrätten hoppade över vid läsningen, liksom av en mellanrubrik mellan tredje och fjärde stycket, liksom i den andra hälften av fjärde stycket, där tingsrätten slutade läsningen mitt i stycket.

Contras ansvarige utgivare Christer Arkefors vägrades praktisk möjlighet att närvara vid rättegången. I tingsrätten utsattes målet, trots Contras begäran, till sju dagar efter den dag då Arkefors måste lämna landet för att hinna till tentamensperioden vid det utländska universitet där han studerar. Förhandlingarna i hovrätten utsattes, återigen i strid mot Contras begäran, till dagen innan första dagen då ansvarige utgivaren kunde vara tillbaka i Sverige.

Contra begärde genom advokat Lennart Hane att målet skulle tas upp till prövning i Högsta domstolen. HD prövar bara mål som är av prejudikatsintresse — HD bryr sig således inte alls om saken när man bestämmer om ett mål skall prövas eller ej.

Som motiv för prövning anfördes bl a att den i Contra refererade artikeln ur tidskriften Östeuropa friats av såväl Pressombudsmannen som Pressens opinionsnämnd.

HD gav dock inget prövningstillstånd, varför domen står fast.

Sedan hovrättens dom överklagats till Högsta domstolen har Imant Rebane och en delegation från Baltiska institutet på inbjudan av sovjetiska institutioner besökt Baltikum. Den sovjetlettiska tidningen *Dzintones Balss* rapporterar i nr 51 1980 att Baltiska institutets delegation träffat kulturminister V. Kaupuz. Rebane uttalade sig då om "vänskap" och "positiva samtal". I grannlandet Litauen fick Rebane, enligt tidskriften Östeuropa, motta ett sk vänskapsband. Enligt ett inlägg i Dagens Nyheter den 26 mars i år, författat av fil dr Uklis Germanis, har 19 medlemmar i institutet nyligen lämnat det i protest mot kontakterna med Sovjetunionen. I ett brev av den 22 januari 1981 har sex lettiska forskare preciserat kritiken. Detta brev kan inte tryckas av här, men artikeln ur DN kan rekvireras från Contras redaktion.

Christer Arkefors kommenterar själv domen:

Jag vet att jag är helt oskyldig till det som lagts mig till last. Tyvärr lyckades jag inte övertyga domstolen om detta. Nya bevis har emellertid nu framkommit och vi undersöker möjligheterna att få resning i målet.

Ekonomisk ruin hotar

Den ekonomiska belastningen på Contra är mycket besvärande. Contra tvingas nu betala följande:

Skadestånd	10.000:-
Motpartens rättegångskostnader	15.497:-
Egna rättegångskostnader	12.027:-
Räntor och andra kostnader	2.082:-
Summa	39.606:-

(Forts. på sid. 11)

Tryckfrihet — några aktuella fall

Tryckfrihetsmål är inte särskilt vanliga, men åtskilliga ärenden förekommer varje år. Ofta blir det förlikning mellan parterna. Det är vanligt när tidningen inser att den skall förlora. Det blir då billigare att betala skadestånd, än att betala både skadestånd och rättegångskostnader.

Bland ärenden med den utgången under de senaste åren kan nämnas Aftonbladets påstående att Frank Anderssons VM-guld skulle vara köpt. Dagens Nyheters påstående att förre justitieministern Lennart Geijer var bordellkund och när Svenska Dagbladet och Norrköpings Tidningar skrev om ett fängelsebråk med Clark Olofsson inblandad. Olofsson ansåg sig förtalad.

I andra fall har målet gått vidare till domstol. I samband med den stora "nazistliga" som "avslöjades" av Expressen på sextio-talet, kunde en av de utpekade åka runt i landet och stämma den ena tidningen efter den andra, och få ut rejäla skadestånd.

Ett annat uppmärksammat fall från 1960-talet avsåg tidningen Veckojournalen. Ansvarige utgivaren dömdes till det hårdaste straffet i modern tid, fängelse och skadestånd på 150.000 kronor, för en artikel om Dag Hammarskjöld. Han har nu avancerat till chefredaktör och ansvarig utgivare för en av landets största morgontidningar.

Även Sydsvenska Dagbladet fälldes för en artikel om Dag Hammarskjöld.

Ansvarige utgivaren för Sveriges största landsortstidning, moderata Nya Wermlands-Tidningen, fälldes för något år sedan för att tidningen kallat Tony Rosendahl för "ökänd förbrytare". Rosendahl, som suttit i fängelse för förmögenhetsbrott, menade att han inte var förbrytare utan i.d. förbrytare. NWT fick betala skadestånd.

En av redaktörerna och delägarna vid Sveriges mest ansedda affärstidning, Affärsvärlden, dömdes häromåret för en bok som behandlade affärerna kring Wennergren-stiftelsen.

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattning av originalkällan, försävt inte annat markerats med citationstecken.

Byråkrater

Det finns många ställen där den offentliga sektorn skulle kunna skäras ned, och medborgarna tjäna på saken. Här ges några exempel på övernitiska insatser från senare tid.

Linköping

Polisen ryckte ut sedan det avslöjats att ett flipperspel kunde ha fler än tillåtna ett frispel. Flipperspel är en spelautomat där den enda vinsten är möjligheten att få ett frispel. Enligt en lag från 1979 är det förbjudet att låta automaterna ge mer än ett frispel. I Linköping fanns en gammal apparat, som inte var omställd, kvar.

Polisen ryckte ut med stort pådrag, apparaten beslagtogs och ägaren har åtalats. Han riskerar hundra dagsböter (10.000:-!). Dessutom yrkas på att de pengar som fanns i apparaten skall beslagtas, liksom själva apparaten (värd 15.000-20.000 kronor).

Stockholm

Polisen har resurser att på några dagar gå igenom 15.000 uthyrningsnotor från företag som hyr ut videokassetter, för att konstatera att inga olämpliga filmer hyrts ut till minderåriga!

Stockholm

Polisen och åklagarmyndigheten kan satsa stora resurser på att få det s k Pyramid-spelet olagligt. Efter lång tids arbete hittar man en paragraf som med långtgående tolkning kan användas mot Pyramid-spelet. Mot nästan all verksamhet går det att hitta någon förbudsparagraf om man letar tillräckligt länge och anstränger sig tillräckligt mycket för att tolka luddiga bestämmelser. I Pyramid-spelet deltog personer helt frivilligt, och alla deltagare, liksom juridiska bedömare, ansåg att det hela var helt lagligt.

Industriverket

Riksdagen har efter en utredning konstaterat att en ärlig enkätundersökning om företagens framtidsplaner är helt meningslös. Marknaden ändras mycket snabbare än planerna förutser. Resultatet säger ingenting om det verkliga utfallet. Enkäten har varit mycket komplicerad, och tagit mycket resurser från företagen. Riksdagen beslöt att avskaffa den, beslutet fattades i största enighet.

Statens industriverk är emellertid en institution som gärna skulle vilja fortsätta med den värdelösa enkäten. Nu har industriverket omfördelat sin budget, så att man kan satsa den halva miljön enkäten kostar att genomföra för myndigheten (mångdubbelt för företagen som skall svara). Regeringen har uppenbarligen varit för generös med anslagen till Industriverket, när detta kan satsa pengar på projekt som är meningslösa.

Kulturrådet

Genom Statens kulturråd satsas skattebetalarna årligen tiotals miljoner kronor på att främja socialistiska åsikter. Borgerligt inriktade åsiktsriktningar kan få ett blygsamt stöd, uppgående till någon procent av vad som satsas på socialisterna; sannolikt satsas dessa småbelopp för att inriktningen inte skall bli alltför uppenbar.

Contra har tidigare vid åtskilliga tillfällen kritiserat snedvriddningen av kulturrådets verksamhet. Vi vill emellertid understryka att vi anser att kulturrådet som idé är helt felaktigt, så länge som rådet administrerar ett helt godtyckligt fördelat stöd. Även om kulturrådet uppträdde opartiskt skulle vi kritisera dess existens — just på grund av risken att rådet styr åsiktsyttringar och därmed hotar yttrandefriheten.

Här nedan har vi samlat några aktuella uppgifter som vi fått fram om kulturrådets verksamhet.

Erik Östling

heter handläggaren av stöd till kulturtidskrifter. Drygt 70 socialistiska tidskrifter får årligen stöd på upp till 170.000 kronor per år. Mellan fem och tio borgerliga tidskrifter får stöd med blygsamma belopp. Östling deltar flitigt med debattartiklar i (s)-pressen. Vi ska här citera bitar ur en artikel från LO-tidningen nr 10 1981:

"Högern och Bohman har haft stora framgångar på sistone och fått ett dominerande inflytande i regeringen. (c) har blivit (hpc) dvs högerpartiet centern. (fp) har blivit (hfp) dvs högerfolkpartiet och (vpk) har blivit ett akademiskt missnöjesparti och borde benämnas (vph) dvs vänsterpartiet högerpartiet..."

Östling går sedan in på att beskriva Sveriges Kommunistiska Parti (SKP), som han betecknar som en högerorganisation. Han kritiserar särskilt Jan Myrdal. Artikeln fortsätter:

"Skp-gänget har samma utbildning och sociala bakgrund som blåkråkorna på SvD och högerns partikansli. Därför är det naturligtvis lätt för dem att falla i samma resonemang — man är uppförd med dem... Med detta har högerns och borgerlighetens dominans över opinionsbildningen förstärkts. I stället för 'massmediavänster' borde man således tala om 'massmediahöger'..."

"Det verkar som om man inte har... fått klart för sig just detta att borgerlighetens konservativa kärna förstärkts av intellektuella borgare i 'kommunistiska' sekter som i själva verket företräder obehagligt nyreaktionära modeströmningar. Borgarnas hovnarrar (bl a Jan Myrdal, Contras anm) blir farliga om man inte gör klart för sig hur de arbetar och fungerar."

I LO-tidningen nr 12 fick Erik Östling kritik av Folket i Bild/Kulturfronts ansvarige utgivare Tom Carlson. Carlson krävde att kulturrådet borde avskaffas. Erik Östling avslutade sin replik med följande: "Dess (kulturrådets) kulturpolitiska mål har formulerats av en

socialdemokratisk utredning och en socialdemokratisk regering."

Bertil Jansson

heter LO:s kultursekreterare. Han är också ledamot i kulturrådets styrelse. I en intervju i *Metallarbetaren* nr 40 förra året berättar han att han hittat en artikel i Fria Moderata Studentförbundets tidskrift *Svensk Linje*. Artikeln kritiserar kulturrådet. Den var illustrerad med bilder på några rättor som gnagde i sig sedlar. Bertil Jansson säger i intervjun att rättor användes som symbol i den politiska propagandan av nazisterna i 30-talets Tyskland. Svensk Linjes bild blir därför "avskryvård". Svensk Linje blir nästan en nazistisk tidskrift, om man får tro Bertil Jansson i intervjun, och ägnar sig åt "en otäck form för politiskt krypskyteri och dessa mörkrens konservativa skaror måste vi dra fram i ljuset".

Man frågar sig hur en person med så bisarra associationsbanor hamnat i kulturrådets styrelse. Det är nog bäst att landets vegetarianer ser upp, ett tu tre kommer de väl att göras medansvariga för nationalsocialismens våldsdåd (Hitler var vegetarian).

Ebba Grön

heter en extremsocialistisk s k punkrock-grupp. Den har fått generöst stöd från kulturrådet med flera tiotusentals kronor. Gruppens mest kända singelskiva 1980 hade på ena sidan låten "Staten & kapitalet", på den andra "Ung & kåt". Kulturellt så det förslår!

Etc

heter en vänsterradikal halvpornografisk tidskrift, som försöker ta upp affärsidén från Ulrike Meinhofs "Konkret", dvs att baka in det socialistiska budskapet i en pornografisk förpackning, för att nå ut till politiskt oengagerade grupper. Etc utgav för en tid sedan ett specialnummer kallat "Samlagsjournalen". Innehållet motsvarade namnet. Tidningen har anmälts till åtal för brott mot förbudet mot barnpornografi. 1979/80 fick Etc 60.000:- i stöd från kulturrådet. 1980/81 ökade summan till 70.000:-.

Medborgarrättsrörelsen

med välkända jurister som regeringsrådet Gustaf Petrén, hovrättsrådet Brita Weitman-Sundberg och advokat Lars Rosengren i ledningen har i en skrivelse till Justitiekanslern protesterat mot kulturrådets behandling av ansökningar från tidskrifterna Svensk Linje och Contra. Medborgarrättsrörelsen menar att handläggningen inte är opartisk och att den strider mot regeringsformens första kapitel.

Anders Clason

kulturrådets ordförande har en två år äldre syster som heter Ellen. Hon arbetar som journalist på (vpk):s tidning Ny Dag. Familjen Clason hade tidigare kontrollen över den s k liberala Nerikes Allehanda i Örebro. Den är jämte Västerbottens-Kuriren i Umeå sannolikt den (fp)-tidning som står längst till vänster i vårt land. Det märks inte minst på de hatfyllda recensioner av Contra-böcker som influer i NA, författade av en aktiv vpk:are och tidigare ordförande i Örebro FNL-grupp.

Ortskollegan, socialdemokratiska Örebro-

Kuriren har som chefredaktör haft försvarsvännen Sven O Andersson (inte att förväxla med förra försvars- och utrikesministern Sven Andersson). I Örebro-Kuriren brukar Contras böcker få översvallande lovord, författade av en moderat läroverkslärare...

Teknisk valsamverkan

I valet 1979 deltog en rad småpartier, som tillsammans samlade åtskilliga röster. På initiativ från Medborgarrättsrörelsen har överläggningar förts om teknisk valsamverkan mellan dessa grupper, något som skulle göra det möjligt att kringgå den s k fyraprocentsspärren som medför att smågrupperna inte får någon representation i riksdagen. Överläggningar har förts mellan KDS, Centrumsdemokraterna, Nya partiet och Miljö- och hälsopartiet. KDS har avböjt fortsatt medverkan, men övriga tre fortsätter diskussionerna. De fick 1979 sammanlagt cirka 15.000 röster.

ringar hindrar inrättandet av privata tandläkarpraktiker, till förfång för dem som behöver tandvård.

Ett praktexempel på hur det kan gå till i Riksförsäkringsverkets socialistiska värld kan hämtas från Täby.

Per Göran Isberg är tandläkare i Täby. Han skall för en tid flytta utomlands. Han har skaffat fram en vikarie till sin praktik, och då vore det väl en enkel sak att låta denne överta patienterna, som står i kö för att få tag på en tandläkare. Men nej, så enkelt är det inte. Isberg hade nämligen inte haft sin praktik igång trettio timmar i veckan. Han hade valt att vara hemma och se efter sin ettåriga dotter en del av dagen, och på det sättet kommit alldeles under trettio timmar. Därför har Riksförsäkringsverket avvisat ansökan om att vikarien ska få ta över. För att godkännas måste tandläkaren ha arbetat minst trettio timmar i veckan. Praktiken är nu stängd.

Från grannkommunen Åkersberga rappor-

Riksdagstraktamenten

Riksdagen har retroaktivt beviljat de ledamöter som har längre än 15 km till Riksdagshuset skattefria traktamenten för 1980. Traktamentena uppgår till 11.688 kronor, och gäller de riksdagsmän som bor i Stockholms yttre förorter. De riksdagsmän som bor ute i landet har sedan länge haft traktamenten. Om ett privatföretag skulle bevilja motsvarande förmåner skulle de tas upp som skattepliktig inkomst, men för riksdagsmännen gäller andra regler.

De riksdagsmän som deltar i Nordiska rådets sessioner kan lyfta traktamenten från såväl Riksdagen som Nordiska rådet. Bägge traktamentena är skattefria. Vad skulle tidningarna skriva om den affärsman som skaffade sig traktamenten från två håll? Och vad skulle inte taxeringsnämnden göra!

Tandläkarsocialism

Den socialistiska politiken gentemot de privata tandläkarna har fortsatt trots att vi fått en borgerlig regering. Byråkratiska regle-

teras att försäkringskassan betalt taxi för patienter som rest på tandläkarbesök i Stockholm (cirka 25 km söderut). Det finns nämligen inte tandläkare nog i Åkersberga. Inte heller i Täby numera, om patienterna kunde resa dit skulle försäkringskassan spara 10 km för varje enkel taxiresa.

Till historien kan läggas att det går tre tåg i timmen på Roslagsbanan från Åkersberga till Stockholm. Resan tar en dryg halvtimme.

Bidrags-Sverige

Några siffror som belyser det karaktäristiska "Bidrags-Sverige". Vi har tittat på Stockholms fritidsförvaltnings bidrag till barn- och ungdomsorganisationer. Det är bidrag som försörjer många ombudsmän och lekledare. Under 1980 delade fritidsförvaltningen ut 10,9 milj kr.

Somliga organisationer är mer jämlika än andra. Mest pengar får den socialdemokraterna närstående Unga Örnar, som håvar in 1,8 milj kr. Sveriges Scoutförbund ligger inte långt efter med 1,6 miljoner. På tredje plats kommer

SSU, som får 900.000 kr. Även övriga politiska ungdomsförbund plockar in stora pengar från kommunen. MUF får 548.000 kronor, Kommunistisk ungdom 407.000, FPU 196.000, CUF 65.000, Fria Moderata Studentförbundet 186.000 och lilla KDU 3.630 kronor.

Kommunistiska ungdomsklubbar, som står SKP nära, får sammanlagt 71.000 kr. Alla dessa organisationer får bidrag enligt vissa regler, som bygger på antalet medlemmar, antalet möten osv (det uppges ofta att det bluffas friskt på detta område). En punkt där det är svårare att bluffa är dock lokalhyror, som utgör en betydelsefull bidragsgrundande post.

Men det finns också organisationer som får bidrag utan att uppfylla de formella bestämmelserna. Förbundet Sverige-Sovjetunionens Ungdomssektion i Stockholm hör till de organisationer som inte uppfyller de formella kraven, men ändå fått 8.890,- i kommunalt bidrag!

Mannen som brände sig till döds

Nyheten om skådespelaren som brände sig till döds i protest mot lokala skattemyndigheten i Nacka kom sent omsider ut i massmedia. Observera emellertid att händelsen inträffade en måndag, och att den första tidningsrapporten kom först på söndagen. I sex dagar lyckades skattemyndigheten i Nacka (där händelsen inträffade) hålla locket på.

Det var inte många år sedan TV hade filmteam på plats när buddhist-munkar i Saigon brände sig till döds. Något som f ö var i överensstämmelse med mer än 1000-årig vietnamesisk tradition. När det sker alldeles nedanför Nacka-masten kan det dröja en vecka innan det ens kommer ett omnämnande. Och de buddhist-munkar som idag bränner sig till döds i protest mot den vietnamesiska kommunistregimen uppmärksammas inte heller. Företeelsen är inte ovanlig, och flera fall är kända från de senaste åren. Men många fler har säkert ägt rum.

Ullsten om Sydafrika

När statsminister Thorbjörn Fälldin är och hälsar på bödlarna i Peking, med miljontals döda på sitt samvete, passar Ola Ullsten på att fördöma fyra riksdagsmän som reser till Sydafrika för att se på svenska företag — såvitt bekant utan att hälsa på apartheid-regimens företrädare.

Svensk utrikespolitik i ett nötskal.

De gröna baskrarna

John Waynes omtalade film *De gröna baskrarna*, som utspelar sig i Vietnam under Vietnamkriget, finns nu att hyra som videokassett, dock utan svensk översättning.

Arkivmedhjälpare

Vi har ett klipparkiv, som vi gärna skulle vilja få bättre ordning på. Vi skulle gärna se en frivillig medhjälpare som kunde åta sig detta. Helst inom Stockholmsområdet. Hör av Dig till redaktionen!

UTLANDS-NYTT

Sovjet och Sydafrika

Redan 1977 dök det upp rykten om samarbete mellan Sovjet och Sydafrika på ädelmetallområdet. De två länderna kontrollerar tillsammans nästan fullständigt världproduktionen av vissa sällsynta metaller. Ett samarbete mellan Sydafrika och Sovjetunionen skulle kunna leda till en "OPEC-situation" på många områden.

1977 förnekade Sovjet bestämt de rykten som cirkulerade.

Nu har ryktena fått ny näring. En delegation från det ledande gruvföretaget *Anglo-American Corporation* besökte för en tid sedan Moskva. Normalt får sydafrikaner inte alls inresevisum till Sovjet. Men det gick bra för Gordon Waddell och hans följeslagare. Waddell var svärson till den legendariske sydafrikanske finansmagnaten Harry Oppenheimer. Waddell har en utomordentligt central position i sydafrikanskt näringsliv.

(Intern Informationen, Interlaken)

300 soldater bytte sida i Afghanistan

Drygt 300 soldater och officerare har lämnat den reguljära sovjetledda armén i Afghanistan och gått över till befrielsearmén. De så kallade mysteristerna utförde därefter ett överfall på en sovjetisk konvoj, varvid 24 sovjetiska soldater dödades och ett stort antal fordon totalförstördes av raketgevärsgrenader. De sovjetiska stridskrafterna gick nästan omedelbart till motangrepp med attackhelikoptrar och Mig 21 attackplan, men överfallsstyrkan hann dra sig tillbaka så de sovjetiska anfallen fick till följd att en mängd hus och mindre byar jämnades med marken i närheten av området.

(Die Welt)

Sovjet övertar NATO-bas

Maltas premiärminister Dom Mintoff har undertecknat ett avtal med Sovjetunionen som tillåter att 300.000 ton drivmedel får lagras för sovjetflottans räkning vid Has Sap-tan.

Drivmedelsanläggningen byggdes ursprungligen av NATO, som även utnyttjade den fram till 1971, då Mintoff bröt med västsidan och gick över till en mer Sovjetvänlig linje.

Ännu så länge får inga örlogsfartyg ur Sovjetflottan angöra flottbasen utan det är endast sovjetiska tankfartyg som angör hamnen och sedan går ut till de ankrade örlogsfartygen och bunkrar dessa med olja.

(Die Welt)

Öststaternas skuld till väst ökar

Totalt har öststaterna en skuld till västvärlden på 310 miljarder kronor, och denna skuld ökar bara år från år. Av den totala östskulden leder Polen med 108 miljarder kronor. Sovjetunionen har en skuld som motsvarar 65 miljarder kronor.

(Die Welt)

Sovjet och terrorismen

En CIA-rapport daterad den 6 februari 1980 avslöjar att Sovjet satsar ungefär 900 miljoner kronor per år för att stödja olika terroriströrelser. Enligt Michail Glouchov i *L'Eventail* den 23 januari 1981 utbildas 4.000 agenter i mer än 200 specialskolor. 110 officerare från 1:a KGB-direktoratets 11:a avdelning finns utplacerade i Havanna, Berlin, Warszawa, Prag, Sofia och Budapest, för att kontrollera satellitstaternas underrättelse-tjänster. Vid sovjetiska ambassaden i Beirut är 37 av 88 diplomater kända som KGB-officerare. Yrkesrevolutionärer från Europa utbildas vid Lenin-institutet eller Maurice Thorez-institutet, yrkesrevolutionärer från tredje världen hamnar på Patrice Lumumba-universitetet. Sedan grundandet 1960 styrs detta "universitet" av generalmajor Pavel Erzinc, som kommer från KGB. Även i Tavastehus i Finland finns en "kulturakademi" där ordnas utbildning i subversiv verksamhet, spioneri, guerillakrig, politiska strejker och infiltration av regeringsorgan. "Praktiskt arbete" tränas i specialläger, i närheten av Moskva, i Leningrad, Baku, Simferopol, Tasjkent och Odessa.

(Magistère Information, Paris)

Maggie talar:

Jag menar att faran är av en annan sort. Vi har Sovjetunionen som marscherar in i Afghanistan. Vi har Sovjetunionen som agerar genom bulvaner från Kuba i Angola och Etiopien, och vi har sovjetisk subversion i många länder runt om i världen. Det är där som den största faran ligger, och *vi i väst* som vet detta, vi som tar den frihet vi har för given, *vi måste satsa mycket mer på propaganda*. Faran kommer från de många små stegen i kommunistisk riktning. Angreppen på Vietnam och Kambodja var framgångsrika, angreppen genom bulvaner mot Etiopien och Angola likaså. Även subversionen har varit framgångsrik på andra ställen. Det är det vi måste se upp med.

Vi måste använda andra metoder och utnyttja en massiv propagandakampanj av en sort som vi aldrig har sett förr, men som elektroniken ger oss en chans att genomföra.

(Margaret Thatcher på BBC 1980-05-04)

Biskop mördad

Albanien gör anspråk på att vara världens enda helt ateistiska stat. Och rapporterna om behandlingen av kristna ger belägg för påståendet. Nästan alla präster sitter i fängelse eller läger. En av dessa biskop Ernest Choba dog i slavarbetslägret Paperr vid Elbasan 1979. En flyktig från Albanien, Mart Nozaj, berättar om händelsen. Några katolska fångar i lägret hade till påsken gjort i ordning en enkel mäschrud och ett träkors till biskopen. Man började fira en hemlig påskmessa. Någon angav emellertid denna och polisen ingrep.

Biskopens kläder revs i stycken och korset slogs sönder. Polisen angrep också de kristna fångar som deltog i massan. Vårst gick man till angrepp mot den gamle och nästan blinde biskopen, som avled dagen därpå. Biskopens släktingar fick kännedom om hans död först flera månader senare, när de kom till lägret för att ge sin släkting mat.

Efter Ernest Chobas död finns det bara en biskop kvar i Albanien, Nikoll Troshani. Han sitter i slavarbetslägret Tepelena i närheten av hamnstaden Vlora. En tredje biskop, Antonin Fishta, avled för en tid sedan i samma läger.

(Ropet fra Øst, Oslo)

Dimitri Dudko

Det väckte stor uppmärksamhet för något år sedan när den oppositionelle rysk-ortodoxe prästen Dimitri Dudko uppträdde i sovjetrysk TV och tog avstånd från sin tidigare verksamhet. Dudko hade suttit i fängelse några månader när han dök upp i TV. Han frisläpptes kort därefter, trots att man räknat med att han skulle få ett mångårigt fängelsestraff.

Dimitri Dudko har nu fått ut ett brev till den ortodoxe ärkebiskopen Vasili i Bryssel. Dudko är i brevet djupt förtvivlad över sin medverkan i den sovjetryska propagandasändningen. Han säger att han är djupt förtvivlad över vad han gjort, och ber om förlåtelse. "Jag övervärderade mina krafter" skriver Dudko "och sjönk djupare än någon annan människa... Nu är jag beredd att göra vad jag kan för att återgälda den skada jag har förorsakat".

(Ropet fra Øst, Oslo)

Mordförsök mot lettisk ledare

Den i Ryssland födde förstesekreteraren i Lettlands kommunistparti, Augustus Voss, undgick i somras att dödas vid ett attentat i Riga. Sex skott sköts mot Voss. Attentatsmannen uppges ha gripits omedelbart efter dådet. Han påstås vara student. Förra året genomfördes flera attentatsförsök mot Estlands kommunistledare Karl Vaino. I mars 1979 utsattes Voss för ett annat attentatsförsök, också då utanför Riga.

(LNA, London)

Flottbas i Rigabukten

En jättelik flottbas håller f n på att byggas i Rigabukten, i närheten av Daugavas mynning. Basen beräknas av västerländska experter bli den största i Baltikum. Basen kommer att avsevärt öka den sovjetiska styrkan i Östersjön, och därmed påverka Sveriges strategiska situation.

(LNA, London)

Traktorer till vilken nytta?

Sovjetunionen hävdar att landet är världens största producent av traktorer. Det är korrekt, om man räknar antalet. En amerikansk traktor håller emellertid dubbelt så länge som en sovjetisk. I praktiken betyder alltså Sovjets 13% större produktion av traktorer att man har drygt hälften så många som USA ute i produktionen. Resursslöseri av stora mått alltså.

(The Economist, London)

Dominica

heter en självständig ö i Karibien. Det kommer positiva nyheter därifrån. Det har hållits fria val, och en frihetskandidat har vunnit. Det är Mary Eugenia Charles. En av de mest principfasta anhängarna av fri företagsambet på en ansvarsfull post i västvärlden sigs det. Det hålls gott, eftersom olika vänstergrupper genom kupper lyckats förstöra flera länder i Karibien. Även St Vincent och Antigua, två andra öar i Karibien, har hållit fria val och valda anhängare av fri företagsambet.

Mest betydelsefullt var dock när socialisten och Castro-anhängaren Michael Manley röstades bort på Jamaica och ersattes av det högerorienterade arbetarpartiets ledare Eric Seaga. (Reason, Santa Barbara)

Reagan stöder Baltikum

Den 25 oktober förra året gjorde kommittén Reagan-Bush följande uttalande: "Folken i de baltiska staterna, Estland, Lettland och Litauen har i 40 år bevarat sin tro och sitt hopp att en dag återfå sin frihet och sitt oberoende. Denna okuvliga anda hos de baltiska folken har uppskattats och stötts av hela det amerikanska folket. Det väktsfyllda internerandet i Sovjetunionen av dessa tre folk har aldrig officiellt diplomatiskt erkänts av USA. Detta har varit ett oföränderligt drag i den amerikanska utrikespolitiken sedan 1940. Denna linje kommer också att följas av Reagan-administrationen. Amerika har alltid fördömt det väktsfyllda och illegala förtryckandet och har på så sätt blivit ett hoppets ljus för de förtryckta människorna i hela världen. Genom att vägra ge vårt diplomatiska erkännande till illegala internationella aktioner, som det sovjetiska införlivandet av de baltiska staterna, tänker vi fortsätta att tillförsäkra USA världens moraliska ledarposition." Det Du, Fäddin!
Christer Arkefors

Ständigt nya offer för Sovjetdiktaturen till mentalsjukhus

Sovjetunionen fortsätter att fylla sina mentalsjukhus med helt friska, men politiskt obekväma personer. Den 15 april förra året arresterades Petras Lukosevicius och stängdes in i mentalsjukhuset Naujoji i Vilnius i Litauen. Efter 11 år i olika Gulag-läger (Minsk, Gorkij, Omsk m fl) besökt han att skriva sina memoarer om livet i Gulag. Dessa, tillsammans med ett antal förbjudna tidskrifter togs i beslag av KGB vid en husundersökning år 1977, varvid ledaren för husundersökningen, överstelöjtnant Urbonas, sade till Lukosevicius: "Om du inte slutar (med memoarskrivandet) kommer du att stängas in på ett psykiatriskt sjukhus!"

I februari 1980 förflyttades Voldemaras Karaliunas från mentalsjukhuset-fängelset i Cerniakovsk i Ostpreussen till mentalsjukhuset i Kaunas för att botas från sina nationella och religiösa övertygelser. Han är numera, p g r a kurer med psykofarmakot Aminazin, i mycket dåligt fysiskt skick. Ett av hans brott var att vägra sovjetiskt medborgarskap.

I september 1980 spärrades den litauiske dissidenten Algirdas Statkevicius, 57 år, in på

mentalsjukhus. Den estniska professorn Jurij Kökk har förflyttats från mentalsjukhus i Estland till ett mentalsjukhus i Moskva, eftersom de estniska läkarna vägrade att förklara honom sinnessjuk. Han avled i Moskva i mars 1981.

I Tukumi i Lettland har juristen Petras Lazda stängts in på mentalsjukhus. Hans brott: Att kämpa för mänskliga rättigheter och att opponera sig mot russifieringen.

Man ställer sig spontant frågan: Finns det överhuvudtaget någon plats kvar på mentalsjukhusen för dem som verkligen är i behov av psykisk vård? Men det hör väl förstås inte till den sovjetiska politikens prioriterade områden.
Christer Arkefors

Familjenytt

President Sadats dotter Noha har gift sig med shahens son Kyros.

Lasarettsfartyg

Den sovjetiska flottan har låtit bygga två lasarettsfartyg vid ett polskt varv i Stettin. Det är fartygen *Ob* och *Janisaj*. Fartygen är på 11.000 ton styck. De innehåller 400 bäddar, 200 man sjukvårdspersonal och en besättning på 80 man. Användningsområdet är uppenbart. Vid operationer i Sovjets närhet skulle det knappast behöva några lasarettsfartyg. De lär dyka upp i Afrika och Asien framöver.
(Intern Informationen, Interlaken)

Bombdåd i Kina

Oppositionen mot den kommunistiska diktaturen i Kina blir alltmer militant. Två kinesiska tidningar, i olika delar av landet, har nyligen rapporterat om politiska bombdåd. *Befrielsens Dagblad* kritiserade i början av året olikstänkande som "försökte kasta landet i kaos... En del kontrarevolutionärer har låtit bomber bryta och spridit kontrarevolutionära flygblad mot Folkdemokratins diktatur". Även en tidning i Liaoning har rapporterat om lokala bombdåd.
(Now Magazine, London)

Laser-vapen

En färsk amerikansk utredning föreslår att USA skall satsa 500 miljoner \$ på att utveckla högenergilasers, som skulle kunna placeras i rymden. Förslagen som kommer från Pentagon går ut på att man inom nio år skall placera 10 stora stationer i omloppsbana runt jorden. Laserstrålen skulle användas för att förinta kärnvapenrobotar som avfyras. De skulle sannolikt vara effektivare än något annat försvarsvapen när det gäller långdistansrobotar. De skulle däremot inte fungera mot u-båtsbaserade kärnvapenrobotar eller sk kryssningsrobotar, dessa robotar skjuts inte tillräckligt högt för att de ska vara lättåtkomliga för laser vapnen.
(Now Magazine, London)

Sovjetiska fångar i Angola

Den västvänliga UNITA-guerillan släppte nyligen ut nedanstående bild av två tillfångatagna piloter. Sovjet låter alltså inte enbart kubaner och östtyskar sköta krigföringen i Angola. Nu finns det även ryssar i landet.

Juanita Castro

Juanita Castro i sitt apotek i Miami.

I Miami bor hundratusentals flyktingar från Kuba. Delar av staden är helt spanskspråkiga. Under de tjugo år som gått sedan Castros revolution har kubanerna byggt upp ett väl-mående samhälle i USA. Kubanerna tillhör de etniska minoriteter som klarat sig bäst och har den högsta levnadsstandarden i USA.

Det finns tusentals personer med namnet Castro i Miami. En av dem är Juanita Castro, en av de mest kända flyktingarna. Hon heter Juanita och valde friheten 1964, då hon hoppade av under en resa till Mexico.

Juanita Castro har goda kontakter med den underjordiska oppositionen på Kuba. Hon säger att alla kubaner skulle vilja lämna landet, som det är idag, med undantag av några höga partipampar och militärer.

Det är många kubaner som säger så i Miami. Men Juanita Castro är speciell. Hon är yngre syster till Kubas diktator Fidel Castro.

Juanita Castro är lidelsefullt engagerad för sitt folks frihet. Jag har själv en gång haft tillfälle att höra henne tala. Hon började att tala efter ett manuskript på engelska. Hon läste igenom manuskriptet, det var ett bra tal, på hyfsad engelska. Hon blev alltmer engagerad allteftersom hon talade. När manuskriptet var slut

fortsatte hon sitt tal på spanska. Hon talade en halvtimme till utan manuskript, med en glöd som ryckte med åhörarna. Hon är oerhört skicklig och fängslande som talare. Om det är ett familjedrag förstår man hur storebror Fidel kan hålla åhörarna kvar under sina mammuttal.

Juanita och Fidel är inte de enda barnen i familjen. Raul har länge haft en toppost inom partiet på Kuba. Men han förefaller att sedan något år ha fallit i onåd. Äldste brodern Ramon har drivit en kaffeplantage på Kuba, han lever ett helt avskilt liv. 1964 anklagades han i en artikel i partitidningen "La Révolution" för att föra ett liderligt liv. Författare till artikeln var Fidel Castro!

Det femte barnet Castro heter Emma. Hon har fått nog av Fidels revolution och har gift sig med en rik mexikansk kapitalist, Victor Lomeli Delgado. De bor i ett överdådigt hus i Mexico City.

I Miami har Juanita Castro varit med och bildat *Frente Patriótico*

Cubana, en samlingsorganisation för alla de kubanska frihetsrörelser som finns i Miami och andra delar av världen. Ordförande i organisationen är José Antonio de Varona, som tidigare varit talman i kubanska riksdagen.

Juanita Castro har inte sett sin bror sedan 1964. Hon stödde honom tidigare, men hon säger att hon kände att hon måste lämna landet efter det som hennes bror gjort mot det kubanska folket. Han förrådade revolutionen. Hon vill gottgöra en del av familjens skuld till det kubanska folket, genom att medverka i frihetskampen.

De problem som känns svårast på Kuba är idag kanske ransoneringarna och det besvärliga ekonomiska läget. När det inte går att få tag på mat, så känns det politiska förtrycket inte lika akut, det är varubristen som känns i första hand.

Carl G. Holm

CONTRA 4-1981...

I kommande nummer av *Contra* återfinns fortsättningen av Andrej Sacharovs brev från Gorkij, liksom avslutningen på professor Georg Stadtmüllers analys av sambandet mellan nationalsocialism och annan socialism. Vi kommer också att presentera en utomordentligt initierad redogörelse för kommunistiska och socialistiska intressens infiltration i massmedia. En mycket laddad artikel! En annan artikel kommer att behandla daghemmen, och det samhällsekonomiska slöseri dessa innebär. Vi hoppas också att kunna få utrymme för tidigare utlovade artiklar om Castros Kuba och om det svenska rättssamhällets förfall. Det nya numret skall förhoppningsvis kunna distribueras i god tid innan midsommar.